

МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ
ДОШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ
УЧРЕЖДЕНИЕ «
ДЕТСКИЙ САД № 11 «ЙОЛДЫЗ»
ГОРОДА НАБЕРЕЖНЫЕ ЧЕЛНЫ
423832, Республика Татарстан, город
Набережные Челны, переулок Юности, д. 4

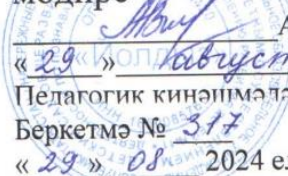

ЯР ЧАЛЛЫ ШӘҺӘРЕНЕН
МУНИЦИПАЛЬ БЮДЖЕТ
МӘКТӘПКӘЧӘ БЕЛЕМ БИРҮ
УЧРЕЖДЕНИЕСЕ «ЙОЛДЫЗ» 11 НЧЕ
БАЛАЛАР БАКЧАСЫ»
423832, Татарстан Республикасы. Яр
Чаллы шәһәре, Юность тыкрыгы, 4 йорт

Яр Чаллы шәһәренен «Йолдыз»
11 нче балалар бакчасы »
МБМББУ мөдире боерыгы
нигезендә гамәлгә кертелде
№ 1 от 29.08. 2024 ел.

РАСЛЫЙМ

Яр Чаллы шәһәренен «Йолдыз» 11
нче балалар бакчасы» МБМББУ
мөдире

А.Х. Валиуллина
«29» августа 2024 ел.
Педагогик киңәшмәлә каралган һәм расланган
Беркетмә № 317
«29» 08 2024 ел.

**Яр Чаллы шәһәренен
«Йолдыз» 11 нче балалар бакчасы» МБМББУ
балаларга ана теле өйрәтүче тәрбиячесенен
эш программасы**

Мәктәпкәчә белем бирүнең федераль белем бирү программасын, федераль
дәүләт белем бирү стандартын күздә тотып,
уқыту методик комплектларга нигезләнеп төзелде
(2024-2025 нче уку елы)

Өзерләде:
балаларга ана теле өйрәтүче
югары категорияле тәрбияче
Зиангирова Н.В.

Яр Чаллы шәһәре, 2024 ел

ЭЧТӨЛӨК

I. Максатлар бүлөгө (целевой раздел)		Битлэр
1.1.	Аңлатма язуу (Пояснительная записка)	2-5
1.2.	Программаны гамэлгә ашыруның максаты һәм бурычлары	5
1.3.	Программага хас үзенчәлекләр	5-6
1.4.	Программаны формалаштыру принциптары һәм юллары	6-7
1.5.	Программаны үзләштерүнең планлаштырылган бурычлары, эчтөлөгө, нәтижәләре	7-16
1.6.	Төркөмнәрнең исемлегә һәм милли составы (кушымтада)	
II. Эчтөлөк бүлөгө (содержательный раздел)		
2.1.	Кечкенәләр төркеме (3-4 яшь)	16-18
2.2.	Уртанчылар төркеме (4-5 яшь)	18-27
2.3.	Зурлар төркеме (5-6 яшь)	27-40
2.4.	Мәктәпкә эзерлек төркеме (6-7 яшь)	40-52
2.5.	Үзләштерү дәрәжәләре планы	52-55
2.6.	Педагоглар, ата-аналар, балаларның уртак эшчәнлегә (кушымтада)	
2.7.	Этно-мәдәни төбәк бердәмлегә (кушымтада)	
2.8.	Коррекцион устерелешле эш (кушымтада)	
III. Оештыру бүлөгө (организационный раздел)		
3.1.	Предметлы-үстерелешле әйләнә-тирәлек (РППС) (кушымтада)	
3.2.	Материаль яктан тәэмин ителеш (кушымтада)	55-56
3.3.	Программалы-методик яктан тәэмин ителеш (кушымтада)	
3.4.	Циклограмма-эш көне бүленеше (кушымтада)	
3.5.	Белем бирү эшчәнлегә челтәре (кушымтада)	
3.6.	Әдәбият	56-57

I. Максатлар бүлеге

1.1. Аңлатма язуы

Балалар бакчасында балаларга татар теле һәм ана теле өйрәтү буенча эш программасы (алга таба – эш программасы) - мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениесендә рус һәм башка милләт балаларын татарча сөйләшсәргә, татар милләтле балаларны ана телендә үзара һәм өлкәннәр белән аралашырга өйрәтү, балаларның төрле яктан үсеше өчен мөмкинлекләр тудыруга юнәлтелгән документ булып тора.

Эш программасы Федераль белем бирү программасына (ФББП (ФОП)) нигезләнеп төзелде, максат һәм бурычларны, көтелгән нәтижәләрне, белем бирү процессын оештыруны билгели.

Эш программасы мәктәпкәчә мэгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив-хокукый актлар нигезләмәләренә көйләнгән.

Федераль жирлегендә:

- Указ Президента Российской Федерации от 7 мая 2018 г. № 204 «О национальных целях и стратегических задачах развития Российской Федерации на период до 2024 года»;
- Указ Президента Российской Федерации от 21 июля 2020 г. № 474 «О национальных целях развития Российской Федерации на период до 2030 года»;
- Указ Президента Российской Федерации от 9 ноября 2022 г. № 809 «Об утверждении основ государственной политики по сохранению и укреплению традиционных российских духовно-нравственных ценностей»

- Федеральная образовательная программа дошкольного образования (далее – Федеральная программа) разработана в соответствии с Порядком разработки и утверждения федеральных основных общеобразовательных программ, утвержденным приказом Министерства просвещения Российской Федерации от 30 сентября 2022 г. № 874 (зарегистрирован Министерством юстиции Российской Федерации 2 ноября 2022г., регистрационный № 70809).

- Федеральный государственный образовательный стандарт дошкольного образования (утвержден приказом Минобрнауки России от 17 октября 2013 г. № 1155, зарегистрировано в Минюсте России 14 ноября 2013 г., регистрационный № 30384; в редакции приказа Минпросвещения России от 8 ноября 2022 г. № 955, зарегистрировано в Минюсте России 6 февраля 2023 г., регистрационный № 72264);

- 29.12.2012 елдан № 273-ФЗ «Россия Федерациясенң белем бирү турында» Федераль законы;

- 03.08.2018 елдан № 317-ФЗ «Россия Федерациясенң белем бирү турында» Федераль законының 11 һәм 14 статьяларынада үзгәрешләр турында;

- 24.09.2022 елдан № 371-ФЗ «Россия Федерациясенң белем бирү турында» Федераль законының 1 статьясында үзгәрешләр турында;

- Мәктәпкәчә мэгарифнең Федераль дәүләт белем стандарты (Россия Федерациясе Мэгариф һәм фән министрлығының 2013 елның 17 октябрендә 1155 нче номерлы боерык нигезендә расланган);

- Сп 2.4.3648-20 «Санитарно-эпидимиологические требования к организации воспитания и обучения,отдыха и оздоровления детей и молодежи»

- СанПин 2.3/2.4 3590-20 «Санитарно-эпидимиологические требования к организации общественного питания населения»;

- СанПиН 1.2.368-21«Мәктәпкәчә мэгариф оешмаларының эш шартларын, режимын оештыру буенча санитар-эпидемиологик таләпләр» раслау турында Россия Федерациясе баш дәүләт табибы 2021 ел 28 гыйнвар 2 нче номерлы боерыгы дип укырга.

- «Мәктәпкәчә мәгарифнең белем бирү эшчәнлеген төп гомуми белем бирү программалары нигезендә оештыру һәм тормышка ашыру» (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013 ел 30 август 1014 нче номерлы боергы);

Төбәк жирлегендә:

- Татарстан Республикасының 2013 ел 22 июль 68-ЗРТ номерлы «Белем бирү турында» Законы;

- Татарстан Республикасының «Татарстан Республикасында Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм башка телләр турында» Законы;

Закон Республики Татарстан «О государственных языках Республики Татарстан и других Языках в Республики Татарстан» (с изменениями на 24.03.2022).

Мәктәпкәчә белем учреждениесе жирлегендә:

- МБМББУ Уставы;

- МБМББУнең төп белем бирү программасы турында нигезләмәсе;

- МБМББУнең «Положение об организации обучения дошкольников государственным языкам Республики Татарстан» от 29.03.2018 г. документы.

Эш программасы өч бүлектән (максатлар, эчтәлек, оештыру) тора, белем бирү өлкәләре буенча куелган бурычларны күздә тотта. Эш программасы шушы законнарға туры китереп эшкәртелгән.

Пояснительная записка:

Программа по обучению русскоязычных детей татарскому языку к учебно – методическому комплексу «Татарча сөйләшәбез» – «Говорим по-татарски» для детей 4-7 лет

Основной задачей обучения детей татарскому языку в дошкольном возрасте является формирование первоначальных умений и навыков практического владения татарским языком в устной форме, формировать мотивацию учения ребенка, активизировать в речи слова обозначающие предмет, признак предмета и действие; способствовать умению составлять небольшие диалоги по созданным ситуациям. В процессе обучения дети должны научиться воспринимать и понимать татарскую речь на слух и говорить по-татарски в пределах доступной им тематики, усвоенных слов.

УМК «Говорим по-татарски», включает рабочие тетради, предназначенные для детей 4-7 лет, делающие первые шаги в мир татарского языка. Творческая тетрадь поможет ребенку усвоить лексику татарского языка, закрепить речевой материал, привлечь родителей активно включиться в процесс развития своего малыша. В рабочей тетради даны задания на название, обобщение и сравнение предметов на определение их величины, размера, количества.

Учебно-методический комплект «Татарча сөйләшәбез» - «Говорим по-татарски» для обучения русскоязычных детей 4-7 лет татарскому языку, включает:

1. Пособие для воспитателей:

- программа;
- тематический план;
- конспекты ООД;
- диагностический материал.

2. Рабочие тетради.

3. Аудиоматериалы.

4. Анимационные сюжеты.

5. Наглядно-демонстрационные, раздаточные материалы.

Содержание УМК состоит из трёх проектов:

Средняя группа (4-5 лет) – «Минем өем» (Мой дом).

Старшая группа (5-6 лет) – «Уйный-уйный үсәбез» (Растем играя).

Подготовительная группа (6-7 лет) – «Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар» (Мы теперь уже большие, в школу ведут дороги).

Каждому проекту разработаны конспекты ООД.

Средняя группа «Минем өөм» (Мой дом):

Аудиоматериал – 64 трэка;

Анимационные сюжеты – 11;

Рабочая тетрадь – 17 заданий;

Наглядно-демонстрационный материал;

Активные слова + пассивные слова – 62;

Активные слова: эти, эни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, эйе, юк, сау бул, эби, бабай, эйбэт, ипи, алма, сөт, чэй, рэхмэт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш (49 слов).

Пассивные слова: утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13 слов).

Проект «Минем өөм» состоит из следующих тем:

Гаилә - Семья;

Ашамлыклар - Продукты;

Уенчыклар - Игрушки;

Саннар - Счёт (1-5).

Старшая группа «Уйный-уйный үсәбез» («Растем играя»)

Аудиоматериал – 63 трэка;

Анимационные сюжеты – 15;

Рабочая тетрадь – 19 заданий;

Наглядно-демонстрационный материал;

Активные слова + пассивные слова – 45.

Активные слова: кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, жиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, карават, яратам, бар (38 слов)

Пассивные слова: бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар? күп (7 слов).

Проект «Уйный- уйный үсәбез» состоит из следующих тем:

Яшелчәләр - Овощи;

Ашамлыклар - Продукты;

Савыт-саба - Посуды;

Киёмнәр - Одежда;

Шәхси гигиена - Личная гигиена;

Өй жиһазлары - Мебель;

Бәйрәм «Туган көн» - Праздник «День рождение»;

Бәйрәм «Сабан туй» - Праздник «Сабантуй»;

Используются слова, словосочетания проекта «Минем өөм».

Подготовительная группа «Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар» (Мы теперь уже большие, в школу ведут дороги):

Аудиоматериал – 71 трэка;

Анимационные сюжеты – 19;

Рабочая тетрадь – 20 заданий;

Наглядно-демонстрационный материал;

Активные слова + пассивные слова – 60;

Активные слова: син кем?, хәерле көн, тычкан, бу кем? бу нәрсә? нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?, сикер, сикерәм, сикерә, йөгәрә, төлке, йөгәр, йөгәрәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, жырла, жырлыйм, зур рэхмэт, китап укый, рәсем ясыим, укыйм, дәфтәр, нәрсә яратасың? (пассивное слово)

Объём словарного запаса по УМК «Татарча сөйләшәбез» - «Говорим по - татарски» составляет для детей 4-7 лет 167 слов, что соответствует возрастным особенностям дошкольника. Объём слов доступен для усвоения детьми 4-7 лет, направлен на общение детей, а не только на увеличение словарного запаса.

Использование дидактических, словесных, сюжетных игр позволяет повысить качество обучения, способствует лучшему усвоению программного материала, даёт возможность усвоить лексику татарского языка, закрепить речевой материал в игровой форме, поддерживать интерес к языку. Во время игр дети повторяют пройденный материал, задают друг другу вопросы, общаются с воспитателем на татарском языке. Разработанные дидактические игры на интерактивной доске, рабочие тетради, анимационные сюжеты, увлекают и в непринуждённой обстановке погружают ребёнка в языковую среду, где он впитывает в себя новую информацию.

В средней группе дети вопросы не задают, кроме Хәлләр ничек?, задаёт вопросы только воспитатель, к концу учебного года дети должны уметь угощать друг-друга.

В старшей группе дети должны уметь задавать и отвечать на вопросы: Хәлләр ничек? Нинди? Ничә? Нәрсә кирәк?, организовать сюжетные игры: «Магазин», «Командир», «Угостим друзей».

В подготовительной к школе группе дети должны уметь задавать и отвечать на вопросы: Хәлләр ничек? Нинди? Ничә? Нәрсә кирәк? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? организовать сюжетные игры: «Магазин», «Командир», «Угостим друзей», разговаривать по телефону.

В подготовительной группе дети самостоятельно задают друг другу, старшим вопросы, составляют диалоги, общаются. Для закрепления с детьми пройденного материала в группах воспитатели используют тематический план, дидактические, словесные, сюжетные игры, образцы диалогов.

1.2. Программаны гамәлгә ашыруның максаты һәм бурычлары

Максат: уен ситуацияләр, мәгълүмати-коммуникацион технологияләр, күргәзмәлек кулланып, тел өйрәтү, аралашу телгә тудыру.

Бурычлар:

- Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, жәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, сүз һәм сүзтезмәләренә төрле ситуацияләрдә кулланышка кертү. Мөстәкыйль фикер йөртергә, жавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләмә белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.

- Диалогик һәм монологик сөйләмне, хәтер, зиген сәләтләрен үстерү. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәжәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, сабуллашу) кагыйдәләрен, бер-береңне тыңлау, ишетү сыйфатлары, әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен булдыру.

- Милли мәдәниятебез, Татарстанда яшәүче төрле милләт халыклары турында балаларның белемнәрен арттыру, дуслык һәм туганлык хисләре тәрбияләү, эхлакый - патриотик тәрбия бирү.

1.3. Программага хас үзенчәлекләр

Программа 4 яшьтән 7 яшькә кадәр булган рус телле балаларның татарча аралашырга, 3 яшьтән 7 яшькә кадәр булган татар балаларның туган телендә аралашырга өйрәтү эшчәнлекләренең эчтәлеген чагылдыра. Программа мәктәпкәчә яшьтәге баланың үсеш закончалыкларына, шәхси һәм эшлекле якин килү турындагы фундаменталь тикшеренүләргә, тел өйрәтү процессында методик стандарт итеп кабул ителгән коммуникатив технология принципларына (Л. С. Выготский, П. Я. Гальперин, В. В. Давыдов, Е. А. Пассов) чагылыш тапкан фәнни тикшеренүләргә, гамәли эшкәртмәләр һәм методик киңәшләргә, мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив хокукый актлар, нигезләмәләренә көйләнгән. Белем бирү программасында Татарстан республикасының этно-мәдәни төбәк бердәмлеге, якындагы социумны, социаль-экономик

шартларын, климат үзенчәлекләрен исәпкә алып, белем бирү процессында катнашучылар тарафыннан формалашкан, мәктәпкәчә яшәтгә балаларга белем бирү эчтәлегә чагылган.

Темалар бер-берсенә бәйләнешле итеп, балаларның яшә үзенчәлекләрен искә алып сайланды. Белем бирү эшчәнлекләренә темасы катлауландырылып, кабатлана бара, алар баланың сөйләм телен камилләштерү максатын күздә тотып төзелде.

Программаның белем бирү өлкәләре:

Социаль-коммуникатив үсеш – балаларны әйләнә-тирә мөхит белән таныштыру (үзе, гаиләсе, бакча, шәһәре, республика, төрле милләتلәр, һөнәр ияләре, балалар язучылары), сюжетлы-рольле уеннар.

Танып белү үсеше – балаларның ел фасыллары, табигать күренешләре турында белемнәрен киңәйтү, тасфирлау хикәяләре төзәргә өйрәтү, дидактик уеннар.

Сөйләм үсеше – сүзле уеннар, дидактик уеннар, сүзлек өстендә эш, өйрәнелгән эчтәлек нигезендә әңгәмәдәшәк белән контакт урнаштыра, сорау куя, жавап бирә, кире кага, раслый белү; программада күрсәтелгән темалар буенча тәрбиячәнең сорауларына жавап бирү һәм сораулар куя белү; үстерешле диалоглар төзү, әңгәмәдә катнаша алу; терәк схемалар кулланып, ситуация буенча әңгәмә кора белү.

Сәнгати-эстетик үсеш – жырлы-биюле уеннар, халык бәйрәмнәре, әкиятләренә сәхнәләштерү, халык аваз ижатын өйрәтү.

Физик үсеш – физкультура, сәламәтләндерү эшләре: ял минутлары, хәрәкәтле уеннар, эшчәнлекне сәламәтләкне саклауга якын килеп оештыру (эшчәнлек барышының төрлелеге).

1.4. Программаны формалаштыру принциплары һәм юллары

Коммуникативлылык принцибы – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак кулланырга әзерләүгә корылган. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтү.

Интеграция һәм дифференциация принцибы – һәр сөйләм төренә үз үзенчәлеген исәпкә алу, тәрбиячә сөйләмен техник чаралар ярдәмендә (аудио-, видеоязмада) тыңлау (аудирование), тел үзенчәлекләрен төрле күнегүләрдә бирү, балаларның диалогик сөйләмен үстерү;

Күрсәтмәлек принцибы – тел өйрәтүне көндәлек тормыштагы һәр төрле эшчәнлеккә бәйлә рәвештә, аларның тирә-юньне танып белүенә төп чарасы булып торган уен аша үткәрү;

Тел өйрәтү, тәрбия һәм үстерү бурычларының бер-берсе белән тыгыз бәйләнештә тормышка ашыру принцибы;

Барлык белем бирү өлкәләрен берләштерү (интегральләштерү) принцибы – социаль-коммуникатив, танып-белү, сөйләм, физик, сәнгати-эстетик үсеш.

Дәвамчанлык принцибы – балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәптә эзлеклелекне күздә тоту;

Белем бирүне комплекслы-тематик принципка корып оештыру;

Белем бирү эшчәнлегенә мотивлашкан булу принцибы – бала материалны үзе өчен кызык булганда, үзенә шәхси ихтыяжларына туры килгәндә генә кабул итә һәм фикерли башлай. Телне өйрәтү процессында әкияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар (Акбай, Мияу) белән очрашу, уен элементларын куллану – тел материалын өйрәнүнең мотивлашкан булуын тәмин итә. Телне аралашу, уен ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүнең практик әһәмиятен тоялар, эмоциональ күтәрәнкелек туа һәм алар тел материалын бик теләп үзләштерәләр;

Белем бирү эшчәнлегенә дидактик принцибы – гадидән катлаулыга таба бару;

Индивидуальләштерү принцибы – тел өйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үстерүне күздә тоту. Балаларның яшә үзенчәлекләрен исәпкә алу.

Мәдәни яктан яраклылык һәм региональлек принцибы – этник үзенчәлекләр аша үзәңдәлекне үстерү.

Телгә өйрәтүдә кулланыла торган чаралар:

Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар;
Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар);

Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек (таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, жырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлегә өчен материаллар);

Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар);

Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар);

Интерактив уеннар.

Эш төрләре һәм формалары:

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның эһәмияте зур. Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

Предметлар белән эш: уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу;

Рәсемнәр белән эш: үстерешле диалог;

Сюжетлы-рольле уеннар;

Әйлән-бәйлән, жырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып);

Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (әти-әниләргә, башка төркем балаларына);

Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, «Командир» уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары;

Ижади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр;

Ситуатив, логик күнегүләргә ишетеп, аңлап эшләү;

Үстерелешле диалоглар (зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу);

Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, жырлау, кабатлау, ишеткән сүзгә рәсемдә табып күрсәтү;

Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау;

Интерактив уеннар.

1.5. Программаны үзләштерүнең планлаштырылган бурычлары, эчтәлегә, нәтижәләре

«Татарча сөйләшәбез» укыту-методик комплектын кулланып рус телле балаларга татар теле өйрәтү программасы

Бурычлары:

Информацион – коммуникатив технологияләр, уен – ситуацияләр, күргәзмәлелек кулланып, тел өйрәтү, аралашу телгә тудыру;

Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, жәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, сүз һәм сүзтәзмәләргә төрле ситуацияләрдә кулланышка керту;

Мөстәкыйль фикер йөртәргә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләмә белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту;

Диалогик һәм монологик сөйләмне, хәтер, зигән сәләтләрен үстерү;

Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, саубуллашу) кагыйдәләрен, бер-береңне тыңлау, ишетү сыйфатлары, әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен тәрбияләү.

Программа өч проектны һәм аларның төп максатларын, бурычларын үз эченә ала:

«Минем өем» проекты (4-5 яшь)

Максат: татар теленә кызыксыну уяту, аралашу телгә тудыру.

Бурычлар:

Сүз байлыгы булдыру, сөйләмдә активлаштыру;

Гади диалогта катнаша белү, хәтер, зигән үстерү;

Бер-береңне тыңлау, ишетү сыйфатлары тәрбияләү.

«Уйный – уйный үсәбез» проекты (5-6 яшь)

Максат: үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуға чыгу.

Бурычлар:

Сүз байлыгын арттыру, сөйләм күнекмэләре формалаштыру;
Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белү, көндәлек яшәштә аралашу;

Әдәплә итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен тәрбияләү.

«Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар» проекты (6-7 яшь)

Максат: балаларның көнкүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, сүз һәм сүзтезмәләренә төрле ситуацияләрдә кулланышка кергү.

Бурычлар:

Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү;

Мөстәкыйль фикер йөртәргә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенә сөйләмә белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту;

Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, сабуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.

Уртанчылар төркеме «Минем өем» проекты (4-5 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенә бурычлары:

Тирә-юнь күзаллавын киңәйтә барып, иң якын кешеләре, уенчыклар, ашамлыклар хисабына сүз байлыгын арттыру;

Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәренә аңлап, үти белүләренә ирешү;

Тәрбияче әйткән сүзләренә, кыска фразаларны кабатлап әйтә белүләренә ирешү;

Үз исемен дәрәс әйтә, исәнләшә, сабуллаша, рәхмәт әйтә белү күнекмәләрен үстерү;

Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтару күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенә эчтәлегә:

«Минем өем» проекты темалары («Гаилә», «Ашамлыклар», «Уенчыклар», «Саннар») буенча бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Аларның тирә-юнь күзаллавын киңәйтә бару, югарыда күрсәтелгән темага караган сүзләр хисабына балаларның сүз байлыгын арттыру өстендә эшләү, аларда татар телендә сөйләшә башлау теләге уяту.

Актив үзләштерүләренә ирешү өчен әйбер исемнәренә мәгънәсен аңлату һәм аларны дәрәс әйтү күнегүләре эшләү. Иң якын кешеләр (*әти, эни, бабай, эби, малай, кыз*), яраткан уенчыклар (*туп, машина, курчак, эт, песи, куян, аю*), ашамлыклар (*алма, ипи, сөт, чәй*) һәм саннар (*бер, ике, өч, дүрт, биш*) хисабына сүзлекне баету һәм активлаштыру. Өйрәнгән сүзләренә аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белү күнекмәләрен булдыру. (*Алма бир. Мә, алма*).

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап җавап бирергә өйрәтү.

- Бу кем? – Бу *әти*.

- Бу нәрсә? – Бу *туп*.

Нинди? сорауларын аңларга, дәрәс җавап бирергә өйрәтү.

- Туп нинди? – *Кечкенә*.

- Машина нинди? – *Матур*.

Өйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауларны аңларга һәм сөйләмдә җавап кайтарырга өйрәтү. (*Зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт, пычрак, тәмле*).

- Бу нәрсә? – Бу *туп*.

- Туп нинди? – Туп *пычрак* (*зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт*).

Тәрбияче әйткән сүзләренә, кыска фразаларны балаларның кабатлап әйтә белүләренә ирешү өстендә эшләү. Аларның өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәренә аңлап, үти белүләренә ирешү (*мә, бир, утыр, аша, эч, уйна, ю, ал*).

- Ма, куян. – Бир куян.

Тәрбияче әйткән билге буенча предметны табу, күрсәтә белергә өйрәтү. (Зур машина ал. Тәмле алма бир).

Үз исемен дәрәс әйтә, исәнләшә, сабуллаша белергә өйрәтү, сүзләргә дәрәс, урынлы куллану.

- Исәнме. – Исәнмесез. - Сау бул. – Сау булыгыз. Мин кыз. - Мин Оля. Мин малай - Мин Коля.

Таныш предметларның исемнәрен ныгыту, куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләргә (әйе, юк) дәрәс кулланырга өйрәтү.

- Син Коля? – Әйе.

- Син кыз? – Юк, мин малай.

Мин, син алмашлыкларын аңларга һәм урынлы кулланырга өйрәтү.

- Син кем? – Мин Коля.

Кечкенә күләмле шигырьләр, жырлар өйрәтү.

Белем бирү эшчәнлегенең нәтижәләре:

Бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар;

Татар телендә сөйләшү теләге бар;

Әйбер исемнәренә мәгънәсен аңлай һәм аларны дәрәс әйтә белә;

Гаилә, уенчыклар, ашамлыклар һәм саннар хисабына сүз байлыгы бар;

Өйрәнгән сүзләргә аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлы белә;

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап, җавап бирә;

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауны аңлай һәм сөйләмдә җавап кайтара белә;

Тәрбияче әйткән сүзләргә, кыска фразаларны кабатлап әйтә. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәргә аңлап үти;

Тәрбияче әйткән билге буенча предметны таба, күрсәтә белә;

Үз исемен дәрәс әйтә, исәнләшә, сабуллаша белә, сүзләргә дәрәс, урынлы куллана;

Куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләргә дәрәс куллана белә;

Мин, син алмашлыкларын аңлай һәм урынлы куллана;

Кечкенә күләмле шигырьләр, жырлар белә.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтижәләр:

Сүз байлыгы аз;

Бирелгән лексиканы ишетеп аңлай, куллана белми;

Сорауларны аңлай, җавап бирә алмый;

Мин, син алмашлыкларын урынлы куллана белми.

Зурлар төркеме «Уйный – уйный үсәбез» проекты (5-6 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары:

Тирә-юнь күзаллавын киңәйтә барып, яшелчәләр, савыт-сабалар, киёмнәр, өй жиһазлары, ашамлыклар темасына кергән сүзләр хисабына сүз байлыгын арттыру;

Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белүләренә ирешү, үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгуларына ирешү;

Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү;

Боерык фигураларны сөйләмдә аңлап дәрәс куллана белү күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлегә:

Лексик минимум – якынча 45 сүз.

«Уйный-уйный үсәбез» проекты темалары («Гаилә», «Ашамлыклар», «Уенчыклар», «Саннар», «Яшелчәләр», «Савыт-саба», «Киёмнәр», «Шәхси гигиена», «Өй жиһазлары», «Бәйрәмнәр») буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру. (*Кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, күлмәк, чалбар, бит, кул, өстәл, урындык, карават, баллы, ничә?, нинди?, алты, жиде, сигез, тугыз, ун, кызыл, сары, яшел, зәңгәр, нәрсә кирәк?, юа, ки, сал, йокла, хәерле көн, яратам, бар*).

Санау күнекмәләрен ныгыту, сөйләмдә камилләштерү.

Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә белергә өйрәтү.

Раслаучы һәм инкаръ итүче сүзләрен ныгыту, урынлы куллану. (*Әйе, юк*).

Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә активлаштыру. (*Бу кызыл тәлинкә*).

«Минем өем» проекты буенча өйрәнелгән боерык фигураларне ныгыту (*аша, эч, утыр, ю, уйна, йокла*), яңа боерык фигураларне (*ки, сал*) сөйләмдә аңлап дәрәс куллана белергә өйрәтү, активлаштыру.

Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү.

Белем бирү эшчәнлегенә нәтиҗәләре:

«Уйный-уйный үсәбез» проекты темалары («Гаилә», «Ашамлыклар», «Уенчыклар», «Саннар», «Яшелчәләр», «Савыт-саба», «Киёмнәр», «Шәхси гигиена», «Өй җиһазлары», «Бәйрәмнәр») буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар.

Санау күнекмәләре бар, сөйләмдә куллана белә.

Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә.

Раслаучы һәм инкаръ итүче сүзләрен аңлый, урынлы куллана.

Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә дәрәс куллана.

Боерык фигураларне сөйләмдә аңлап дәрәс куллана белә.

Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана белә.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләре:

Сүз байлыгы аз;

Бирелгән лексиканы ишетеп аңлай, куллана белми;

Сорауларны аңлай, мөстәкыйль рәвештә сорау куя белми;

Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана алмый.

Мәктәпкә әзерлек төркеме

«Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар» проекты (6-7 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенә бурычлары:

Ашамлыклар, кыргый хайваннар, кошлар, мәктәп темасына кергән сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру.

Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләрен өйрәтү.

Диалогик һәм монологик сөйләмне үстерү.

Мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә белергә күнектерү.

Белем бирү эшчәнлегенә эчтәлеге:

Лексик минимум – якинча 60 сүз.

«Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар» проекты темалары («Гаилә», «Ашамлыклар», «Уенчыклар», «Саннар», «Яшелчәләр», «Савыт-саба», «Киёмнәр», «Шәхси гигиена», «Өй җиһазлары», «Бәйрәмнәр», «Танышу», «Тату гаилә», «Дусларны сыйлыйбыз», «Кунак килде», «Кафега барабыз», «Күңелле уеннар», «Без циркта», «Безнең дуслар», «Чана шуабыз», «Без биибез», «Күңелле сәяхәт», «Мәктәп», «Без әкият яратабыз») буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып-белү, уен, аралашу,

музыка, хезмэт, хэрэкэт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру (*син кем?, хәерле көн, тычкан, бу кем?, бу нәрсә?, нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?, сикер, сикерәм, сикерә, йөгәрә, төлке, йөгәр, йөгәрәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, биш, бишм, ак, кара, жырла, жырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр*).

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә белергә өйрәтү.

Алган белемнән, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү. Монологик сөйләмне үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенә нәтиҗәләр:

«Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар» проекты темалары («Гаилә», «Ашамлыклар», «Уенчыклар», «Саннар», «Яшелчәләр», «Савыт-саба», «Киёмнәр», «Шәхси гигиена», «Өй җиһазлары», «Бәйрәмнәр», «Танышу», «Тату гаилә», «Дусларны сыйлыйбыз», «Кунак килде», «Кафега барабыз», «Күңелле уеннар», «Без циркта», «Безнең дуслар», «Чана шуабыз», «Без биибез», «Күңелле сәяхәт», «Мәктәп», «Без әкият яратабыз») буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып-белү, уен, аралашу, музыка, хезмэт, хэрэкэт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар.

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәс җавап бирә белә.

Фигыльләрне урынлы куллана.

Жырлар, шигырьләр белә.

Тәрбиячә һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы аз;

Бирелгән лексиканы диалогик һәм монологик сөйләмдә куллана алмый;

«Бу кем?», «Бу нәрсә?», «Нәрсә кирәк?», «Нинди?», «Ничә?», «Нишли?», «Син нишлисең?», «Кая барасың?» сорауларын мөстәкыйль рәвештә куя белми;

Фигыльләрне урынлы куллана белми.

Балаларны укыту – методик комплектларны кулланып, ана теленә өйрәтү:

«Татарча сөйләшәбез» методик эсбапта башлангыч төркемгә йөрүчә балаларның сөйләмен үстерү һәм аларны ана теленә өйрәтүнең методик нигезләре һәм хәзерге технологияләре бирелгән. Кече яшьтәге балалар эшчәнлеген оештыру комплекслы-тематик принципка нигезләнә. План ел дәвамында «Сау бул, жәй! Исәнме, балалар бакчасы!», «Көз», «Мин һәм минем гаиләм», «Минем йортым, минем шәһәрәм», «Яңа ел бәйрәме», «Кыш», «Ватанны саклаучылар көне», «Сигезенче март», «Халык жәүһәрләре», «Яз», «Жәй» кебек төрле темалар үзләштерүне күздә тотта. Балаларны татар телендә сөйләшергә һәм аралашырга өйрәтү билгеле бер күләмдәге сүз байлыгы булдырудан башлана. Аралашуга чыгу өчен нәтиҗәле чаралар булып аудиооязмалар, эш дәфтәрләре, анимацион сюжетлар, интерактив уеннар тора. Туган телгә өйрәтү, сөйләм үстерү бурычларын чишкәндә өйрәтүнең төрле алымнары, чаралары кулланыла: бармак уеннары, төрле предметлар тотып биюләр, релаксация максаты белән шигъри эсәрләргә зур игътибар бирелә.

Кечкенәләр төркеме (3-4 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенә бурычлары:

Гомуми кулланылыштагы лексика хисабына сүзлек запасын баету.

Дөнъяны бербөтен итеп кабул итү, беренчел күзаллаулар формалаштыру.

Өдәби сөйләмне, сөйләм сәнгатенә яқынайту, шул исәптән эстетик зәвык, әдәби әсәрне аңга алуларын үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенә эчтәлегә:

Туган телгә өйрәтү, сөйләм үстерү бурычларын чишкәндә өйрәтүнең төрле методлары, алымнары, чаралары кулланылу. Дүртенче яшьтәге балалар белән оештырылган эшчәнлек уен характерын ала. Шундый формаларның берсе булып, бармак уеннары тора. Хәрәкәтләнү активлыгы югарырак булган саен, балаларның сөйләм тизрәк һәм яхшырак үсеш ала, сөйләм сыйфаты, төрлеләге белән аерылып тора. Бармак уеннары баш мие эшчәнлегенә, интеллект үсешенә уңай йогынты ясыя. Чыннан да, физиологлар, психологлар үткәргән тикшеренүләр (Л.С. Выготский, И.П. Павлов, А.Р. Лурия, А.А. Леонтьев һ.б.) хәрәкәтләнү һәм сөйләм моторикасының үзара бәйлә булуын исбатлыйлар.

Балалар белән эшләү дәверендә төрле предметлар тотып биюлә, уеннар кулланыла.

Балаларның игътибарын туплау, эшчәнлеккә карата кызыксыну уяту, ял иттерү (релаксация) максаты белән шигъри әсәрләр уку. Бу әсәрләргә укыганда, балалар эчтәлегенә туры китереп, хәрәкәтләр ясау.

Матур әдәбият, халык ижаты, күрсәтмәлек, предметлар белән уен хәрәкәтләре, кошларның, жәнлекләргә образларын имитацияләү аша балаларның сөйләм үстерү. Индивидуаль һәм күмәк кабатлаулар истә калдыру максатыннан аваз, сүз, ижек, фраза кебек сөйләм элементлары кабатлана. Физик яктан үсеш алган, төп культура-гигиеник күнекмәләр үзләштергән; кызыксынучан, актив; интеллектуаль һәм шәхси бурычларны чишә белүчән; кеше хәленә керә белүчән, эмоциональ; өлкәннәр һәм яшьтәшләргә белән аралашу ысулларын, чараларын үзләштергән; үзе, гаиләсе, әйләнә-тирәсе, дөүләт, дөнья, табигат турында беренчел күзаллауларга ия булган; элементар гомум кабул ителгән нормаларны, үз-үзгә тоту кагыйдәләрен үзләштерү. Беренчел кыйммәткә ия булган күзаллаулар нигезендә үзенең тәртибе белән идарә итүгә һәм үз гамәлләрен планлаштыруга сәләтле; өйрәтү эшчәнлегенә универсаль нигезләрен үзләштергән бала шәхесе тәрбияләү.

Белем бирү эшчәнлегенә нәтижәләре:

Бала биремнәргә дәрәс үти. Тәрбиячегә сорауларына җавап биргәндә, жөмлеләргә грамматик яктан дәрәс төзи.

Тәрбиячегә сорауларына теләп, ышанычлы итеп җавап бирә.

Аваз ияртемнәргә дәрәс һәм ачык итеп әйтә.

Бала гади (кем? нәрсә?) һәм катлаулы (кемгә? нинди? кайчан? кайда? кая?) сорауларга җавап бирә. Үзенең инициативасы яки тәрбиячегә үтенечә буенча рәсемдә сурәтләнгәнне сөйли ала.

Өкягә эчтәлеген сөйләгәндә элеккеләкне саклай, сәхнәләштерүдә теләп катнаша.

Сүзгә мәгънәсен аңлай.

Билгә белдәрә торган сүзләр белә.

Хәрәкәтне белдәрә торган сүзләр белә.

Гомумиләштерүчә сүзләр куллана.

Предметның исемен һәм нинди материалдан булуын атай.

Предметны чагыштыра.

Капма-каршы мәгънәдәгә сүзләргә белә.

Күпмәгънәле сүзләр белә.

Тәрбиячә һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтижәләре:

Предметларның исемен, мөһим детальгәрен, өлешләргә атаганда һәм күрсәткәндә авырлыклар кичерә, гомумиләштерүчә сүзләргә куллана алмый.

Биремнәргә үти алмый.

Тәрбиячегә сорауларына җавап бирә алмый.

Тәрбиячә актив ярдәм күрсәткәндә дә, хаталар ясыя.

Кайбер сүзгә мәгънәсен аңламый.

Капма-каршы мәгънәдәгә сүзләрне кулланмый.
Әкиятнең эчтәлеген кире кайтып сөйли белми.
Күпмәгънәле сүзләрне белми.
Сүзлек запасы ярлы.

Уртанчылар төркеме, (4-5 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары:

Балаларны исем, сыйфат кулланып гади жөмлөләр төзәргә өйрәтү, антоним, синоним сүзләр хисабына сүз байлыгын арттыру, матур әдәбият һәм халык ижаты белән таныштыру, туган телдә дәрәҗә сөйләмне формалаштыру;

Бәйләнешле (диалоглы һәм монологлы) сөйләм, балаларның кызыксынуын, игътибарын, хәтерен, фикерләвен үстерү;

Ана телендә аралашырга теләк уяту, үз гаиләң, эти-эниң белән горурлану хисе тәрбияләү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге:

Балаларның сөйләм сыйфат һәм фигуралы сүз төркемнәре хисабына баеп. Балалар предметларны кулланылышын, функциональ билгеләрен аера алу (түп-уенчык, аның белән уйныйлар). Капма-каршы мәгънәле сүзләрне сайлап, предметларны һәм күренешләрне чагыштыру, гомумиләштерүче сүзләр куллану.

Баланың сөйләм активлыгын артыру. Сүзләрне төрле грамматик формаларда һәм бәйләнешләрдә күрсәтү, үзләренең фикерләрен катлаулы жөмлөләр белән белдерү, сөйләмдә кереш жөмлөләр куллану, төрле тасвирламалар һәм сюжетлы хикәяләр төзәргә өйрәнү.

Сөйләм теле бәйләнешле һәм эзлекле булу, сөйләмнең мәгънә ягын аңлау, жөмлөнән синтаксик төзелеш, сөйләм теленең аваз ягын камилләштерү.

Баланы сүз белән таныштыру буенча махсус эш оештыру сүзнең мәгънә һәм аваз ягы турында күзаллау формалаштыруга китерү. Сүз һәрвакыт нинди дә булса предметны, күренешне, сыйфатны белдерә һәм авазлардан тора, яңгырый.

Балалар «сүз», «аваз» терминнарының мәгънәсен дәрәҗә итеп аңлый һәм куллана башлау, яңгырашы буенча охшаш һәм төрле сүзләрне табу, сүзләрдәгә кирәкле авазларны аерып күрсәтү.

Туган телгә өйрәтү, сөйләм үстерү бурычларын чишү өйрәтүнең төрле методлары, алымнары, чаралары куллану. Бишенче яшьтәгә балалар белән оештырылган эшчәнлек уен характерын ала.

Өйрәтү-тәрбия процессында балалар белән эшчәнлекне оештырганда тәрбиячегә ижади якин килү мөмкинлеге бирелә. Эшчәнлек конспектларын төзәгәндә тәрбияче өчен күрсәтмәләр, балаларның якинча җаваплары, балаларны активлаштыру җәя эчендә күрсәтелә. Җәя эчендә бирелгән мөстәкыйль һәм күмәк кабатлаулар истә калдыру максатыннан аваз, сүз, ижек, фраза кебек сөйләм элементын кабатлауны күрсәтү. Кабатлауның төрле вариантлары бар: тәрбияче артыннан, балалар артыннан, тәрбияче белән бергә, күмәк, мөстәкыйль. Эшчәнлек төрләрен оештыру интегратив сыйфатлар формалаштыруга юнәлдерү: физик яктан үсеш алган, төп культура-гигиеник күнекмәләр үзләштерү; кызыксынучан, актив; интеллектуаль һәм шәхси бурычларны чишә белүчән; кеше хәленә керә белүчән, эмоциональ; өлкәннәр һәм яшьтәшләре белән аралашу ысулларын, чараларын үзләштергән; үзе, гаиләсе, әйләнә-тирәсе, дөүләт, дөнья, табигать турында беренчел күзаллауларга ия булган; элементар гомум кабул ителгән нормаларны, үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен саклай белү; беренчел кыйммәткә ия булган күзаллаулар нигезендә үзенең тәртибе белән идарә итү һәм үз гамәлләрен планлаштыру; өйрәтү эшчәнлегенең универсаль нигезләрен үзләштерү.

Белем бирү эшчәнлегенең нәтиҗәләре:

Бала исем фамилиясен белә;

Сүзнең мәгънәсен аңлай;

Билгене, хәрәкәтне белдерә торган сүзләр белә;

Гомумиләштерүче сүзләр куллана;
Предметның исеме һәм нинди материалдан булуын атый;
Предметны чагыштыра;
Капма-каршы мәгънәдәгә сүзләрне белә;
Күпмәгънәле сүзләр белә;
Әкиятнең эчтәлеген сөйли.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтижәләр:

Сүзләрнең мәгънәсен аңламый;
Капма-каршы мәгънәдәгә сүзләрне куланмый;
Хикәянең эчтәлеген кире кайтып сөйли белми;
Күпмәгънәле сүзләрне белми;
Сүзлек запасы ярлы.

Зурлар төркеме (5-6 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары:

Балаларны ана телендә дәрәжә һәм яхшы итеп сөйләшергә өйрәтү, тел системасының фонетик, лексик, грамматик төзелеше дәрәжәләрен формалаштыру;

Бәйләнешле сөйләм үстерү, тел һәм сөйләм күренешләрен аңлау (тоемлау) сәләте булдыру;

Ана телендә аралашырга теләк уяту; үз гаиләң, эти-әниң белән горурлану хисе тәрбияләү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге:

Укыту-методик комплектларга тупланган материаллар балалар бакчасы педагогларына балаларның сөйләмен үстерү, тирә-юнь, матур әдәбият эсәрләре белән таныштыру максатында гына түгел, ә интеграль: рәсем ясау, әвәләү, кул хезмәте, конструкцияләү, эксперимент эшләре, кисеп ябыштыру, музыка, физкультура эшчәнлекләрендә, иртән балаларны кабул итү, саф һавада булу, табигатьне күзәтү вакытында, эти-әниләр белән бердәм эшчәнлектә ижади яқын килеп кулланыла һәм ныгытыла.

«Туган телдә сөйләшәбез» методик кулланмасы балаларга телебезнең матурлыгын, байлыгын аңларга, аны сиземләргә, үзләрендә күркәм сыйфатлар булдырырга, тел хәзинәсен тирәнтен аңларга, кеше өчен газиз булган туган жиргә, туган телебезгә мөхәббәт, эти-әниләргә, өлкәннәргә карата хөрмәт, итәгать тәрбияләү, үзләрендә хезмәт сөю, тыйнаклык, шәфкатьлелек кебек күркәм сыйфатлар булдырырга ярдәм итә.

Балалар «сүз», «аваз» терминнарының мәгънәсен дәрәжә итеп аңлай һәм куллана башлау, сүзгә игътибарлары арту, яңгырашы буенча охшаш һәм төрле сүзләрне табу, сүзләрдәгә кирәкле авазларны аерып күрсәтә.

Туган телгә өйрәтү, сөйләм үстерү бурычларын чишү өйрәтүнең төрле методлары, алымнары, чаралары кулланы. Алты яшьтәгә балалар белән оештырылган эшчәнлек уен характерын ала.

Өйрәтү-тәрбия процессында балалар белән эшчәнлекне оештырганда тәрбиячегә ижади яқын килү мөмкинлегә бирелә. Эшчәнлек конспектларын төзегәндә тәрбияче өчен күрсәтмәләр, балаларның яқынча җаваплары, балаларны активлаштыру җәя эчендә күрсәтелә. Җәя эчендә бирелгән индивидуаль һәм күмәк кабатлаулар истә калдыру максатыннан аваз, сүз, ижек, фраза кебек сөйләм элементын кабатлауны күрсәтү.

Белем бирү эшчәнлегенең нәтижәләре:

Бала транспорт төрләрен, кеше тормышын җиңеләйтә, уңайлыklar тудыра торган әйберләрне таний һәм әйтә белә.

Предмет һәм аның үзенчәлекләре, нинди материалдан булуы турында сөйли, аларны төркемле белә.

Төзүче, транспорт хезмәткәрләре, авыл эшчәннәре хезмәте турында белә.

Бала үз туганнары, үзе турында сөйли, адресын әйтә белә.

Туган иле, шәһәре, Россиянең, Татарстанның башкаласы турында белә.
Сөйләмдә, башка балалар белән аралашканда ягымлы сүзләр куллана белә.
Мәгънәдәш сүзләр, капма-каршы сүзләрне әйтә белә.

Үз тәҗрибәсеннән чыгып, эчтәлекле рәсемнәр, картиналар буенча мөстәкыйль рәвештә хикәя төзи белә.

Язучыларны таний һәм атый, әсәрләрен белә.

Зур булмаган әсәрләрне сәхнәләштерүдә, рольләргә бүлеп шигырьләр укуда актив катнаша, тиз истә калдырып, яттан сөйли белә.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

Транспорт төрләрен, кеше тормышын жиңеләйтә, торган әйберләрен атаганда хата жибәрә.

Предмет һәм аның үзенчәлекләре турында тәрбияче ярдәменнән башка сөйли белми.

Туган иле, шәһәре, Россиянең, Татарстанның башкаласын әйтә белми.

Үз туганнары турында тәрбияче ярдәмендә сөйли.

Адресын белми.

Сөйләмдә гади жөмлөләр куллана, үз тәҗрибәсеннән чыгып начар сөйли, рәсемнәр, картиналар буенча хикәя төзегәндә тәрбияче ярдәмен көтә.

Әдәби әсәрләрнең эчтәлеген план буенча сөйли белми.

Мәгънәдәш сүзләр, капма-каршы сүзләрне әйтми.

Тәрбияче балалар белән аралашканда сирәк катнаша.

Язучыларны танымый, әсәрләрен әйтә белми.

Шигырьләрен, мәкальләрен, санамышларны кулланмый.

Кайбер сүзнең мәгънәсен аңламый.

Капма-каршы мәгънәдәге сүзләрне куланмый.

Хикәянең эчтәлеген кире кайтып сөйли белми.

Күпмәгънәле сүзләрне белми.

Сүзлек запасы ярлы.

Мәктәпкәчә эзерлек төркеме (6-7 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары:

Балаларны ана телендә дәрәҗә һәм яхшы итеп сөйләшәргә өйрәтү;

Тел системасының фонетик, лексик, грамматик төзелеше дәрәҗәләрен формалаштыру, бәйләнешле сөйләм үстерү;

Тел һәм сөйләм күренешләрен аңлау (тоемлау) сәләте булдыру.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлегә:

Укыту-методик комплектында тупланган материаллар балалар бакчасы педагогларына балаларның сөйләмен үстерү, тирә-юнь, матур әдәбият әсәрләре белән таныштыру максатында гына түгел, ә рәсем ясау, әвәләү, кул хезмәте, конструкцияләү, эксперимент эшләре, кисеп ябыштыру, музыка, физкультура шөгыйльләрендә, иртән балаларны кабул итү, саф һавада булу, табигатьне күзәтү вакытында, эти-әниләр белән бердәм эшчәнлектә ижади якин килеп кулланыла һәм ныгытыла.

«Туган телдә сөйләшәбез» методик кулланмасы балаларга телебезнең матурлыгын, байлыгын аңларга, аны сиземләргә, үзләрендә күркәм сыйфатлар булдырырга, тел хезинәсен тирәнтен аңларга, кеше өчен газиз булган туган жиргә, туган телебезгә мөхәббәт, эти-әниләргә, өлкәннәргә карата хөрмәт, итәгать тәрбияләү, үзләрендә хезмәт сөю, тыйнаклык, шәфкатьлелек кебек күркәм сыйфатлар булдырырга ярдәм итә.

Балалар «сүз», «аваз» терминнарының мәгънәсен дәрәҗә итеп аңлай һәм куллана башлау, сүзгә игътибарлары арту, яңгырашы буенча охшаш һәм төрле сүзләрне табу, сүзләрдәге кирәкле авазларны аерып күрсәтү.

Туган телгә өйрәтү, сөйләм үстерү бурычларын чишү өйрәтүнең төрле методлары, алымнары, чаралары кулланылу. Алты яшьтәге балалар белән оештырылган эшчәнлек уен характерын ала.

Өйрәтү-тәрбия процессында балалар белән эшчәнлекне оештырганда тәрбиячегә ижади якын килү мөмкинлеге бирелә. Эшчәнлек конспектларын төзөгәндә тәрбияче өчен күрсәтмәләр, балаларның якынча җаваплары, балаларны активлаштыру җәя эчендә күрсәтелә. Җәя эчендә бирелгән индивидуаль һәм күмәк кабатлаулар истә калдыру максатыннан аваз, сүз, ижек, фраза кебек сөйләм элементын кабатлауны күрсәтү.

Белем бирү эшчәнлегенең нәтиҗәләре:

Бала сәламәт яшәү рәвеше, дәрәҗә туклану турында күзаллы.

Табигатьнең төрле объектлары турында мәгълүмәт бирә ала.

Үзе, әти-әнисе турында сөйли белә.

Үзенең адресын, телефон номерын әйтә белә.

Бала күмәк сөйләмдә актив катнаша.

Сөйләмдә төрле сүз төркемнәрен аңлап, төгәл куллана ала.

Предметлар, картиналар, рәсемнәр буенча ижади хикәя төзи белә.

Әсәрнең жанрын билгели ала (әкият, хикәя, шигырь).

Китап геройларына карата үз мөнәсәбәтен белдерә ала.

Шигырьләренә, сәхнәләштергән әсәрләренә сәнгатьле итеп сөйли.

Китаплардан яңа белемнәр алу мөмкинлеген аңлый.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

Сәламәт яшәү рәвеше, дәрәҗә туклану турында бала күзалламый.

Табигатьнең төрле объектлары турында мәгълүмәт бирә алмый.

Үзе (фамилиясе, исеме, адресы, телефон номеры, әти-әнисе) турында мәгълүматы аз.

Бала күмәк сөйләмдә катнашмый.

Предметлар, картиналар, рәсемнәр буенча үзлектән хикәяләр төземи.

Бала әсәрнең жанрын (әкият, хикәя, шигырь) тәрбияче ярдәменнән башка билгели алмый.

Китап геройларының кылган гамәлләренә дәрәҗә бәя бирә алмый.

Шигырьләренә тиз истә калдырмый, сәнгатьле итеп сөйли алмый.

Эчтәлегә буенча сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә яки бирә алмый.

Китаплар белән кызыксынмый.

1.6. Төркемнәрнең исемлеге һәм милли составы (кушымтада)

II. Эчтәлек бүлегә (содержательный раздел)

2.1. Кечкенәләр төркеме (3-4 яшь)

«Туган телдә сөйләшәбез» (икенче вариант), кечкенәләр төркемендә (3-4 яшь) тәрбияләнүче татар балаларына ана теле өйрәтү, өчен комплекслы тематик план

Үткәрү вакыты	Проект, режим вакытында уен эшчәнлеге темалары
Исәнме, балалар бакчасы	
Сентябрь I атна	1.1. Танышу 1.2. Өйдә кем яши? Мин малай, мин кыз
Сентябрь II атна	2.1. Мияу белән танышу 2.2. Өйдәгез танышык, әйдә дуслашык
Сентябрь III атна	3.1. Минем яраткан уенчыкларым 3.2. Карусельга сәяхәт
Уенчыклар	

Сентябрь IV атна	4.1. Без уйнарга яратабыз 4.2. Йомшак уенчык карау, туп
Октябрь I атна	1.1. Туган көн, Мияу кунакка килгән 1.2. Уенчыклар кибете
Көз	
Октябрь II атна	2.1. Алтын көз, көз килде 2.2. Аваз культурасы, Ө авазы
Октябрь III атна	3.1. Куян үстергән кишер һәм помидор 3.2. Яшелчә бакчасында, «Шалкан» әкиятә
Октябрь IV атна	4.1. Жиләк-жимеш бакчасында 4.2. Бакчада алмалар өлгерде, уйный-уйный санийбыз
Гаилә	
Ноябрь I атна	1.1. Өйдә кем яши? Безнең гаилә 1.2. Әби күчтәнәче
Ноябрь II атна	2.1. Тату гаилә 2.2. Минем дуслар, әйдәгез дулашыйк
Ноябрь III атна	3.1. Минем туганнарым, безнең гаилә 3.2. Әби күчтәнәче
Ноябрь IV атна	4.1. Дустыңны сыйла, сөт, чәй 4.2. Кунакка барабыз
Кыш	
Декабрь I атна	1.1. Кар ява, Алсуны урамга киендерәбез 1.2. А. Алиш «Куян кызы»
Декабрь II атна	2.1. «Чанада шуабыз» рәсемен карау 2.2. Кышкы уеннар, «Куяннар» уенын өйрәнү
Яңа ел бәйрәме	
Декабрь III атна	3.1. Тиздән чыршы бәйрәме, Б. Рәхмәтнең «Кыш бабай» шигырен уку 3.2. Уйныйбыз да, жырлыйбыз да
Декабрь IV атна	4.1. Без бәйрәмгә әзерләнәбез, бәйрәм концерты 4.2. Яңа ел бәйрәме
Минем йортым, минем шәһәрәм	
Январь II атна	2.1. Минем шәһәрәм 2.2. Мин «КамАЗ» оныгы
Январь III атна	3.1. «Әлли-бәлли итәргә... » бишек жыры 3.2. Безнең урам
Январь IV атна	4.1. Алсуның яңа өе 4.2. Алсуда кунакта
Безнең авылда	
Февраль I атна	1.1. «Кем нәрсә ярата?» татар халык әкиятен сөйләү 1.2. «Песи һәм PESИ балалары» рәсемен карау, Ж. Тәржемановның «Үзен бик чиста йөртә» шигырен уку
Февраль II атна	2.1. Йорт кошлары, Р. Батулланың «Елак әтәч» әсәрен уку 2.2. Без уйныйбыз
Ватанны саклаучылар көне	
Февраль III атна	3.1. Зур гаилә, безнең әтиләр һәм абыйлар 3.2. Бабайга кунакка барабыз

Февраль IV атна	4.1. Ватанны саклаучылар көне, очучылар 4.2. З. Туфайлованың «Шофёр булам» шигырен уку
8 нче март	
Март I атна	1.1. Минем энием, кояш гомере телим мин, энием, сиңа! 1.2. Без энигә булышабыз
Март II атна	2.1. Әбигә кунакка барабыз 2.2. Мин энинен ярдәмчесе, Азат кунак чакыра
Кыргый хайваннар	
Март III атна	3.1. Урманда, аю белән куян 3.2. «Өч аю»экиятте
Әкияттә кунакта	
Март IV атна	4.1. «Теремкәй» рус халык әкиятен сөйләү, кыргый хайваннар 4.2. «Төлке, куян һәм этәч» әкиятен сәхнэләштерү
Яз	
Апрель I атна	1.1. Урамда яз, яз житте 1.2. Яз жыры
Апрель II атна	2.1. «Кояш чык, чык, ...» 2.1. Язгы күренешләр, ак аю кунакка килгән
Апрель III атна	3.1. Кошлар 3.2. Х. Вахитның «Уңган сыерчык» шигырен уку Без уйныйбыз
Бәйрәмнәр	
Апрель IV атна	4.1. Бәйрәмгә барабыз 4.2. «Балалар бакчасында бәйрәм» дигән рәсем карау, «Урманда зур концерт» анимацион сюжет карау
Жәй	
Май I атна	1.1. Автобуста сәяхәт 1.2. Ж.Тәржемановның «Кикрикүк» шигырен уку, мультфильмда кунакта
Май II атна	2.1. М.Мазуновның «Кәжә»шигырен уку, «Кәжә һәм кәжә бәтиләре»рәсемен карау 2.2. Чәчәкләр – тормыш яме
Май III атна	3.1. Матур жәй кил безгә 3.3. Мин жәйне яратам, «Карга» эндәшен уку
Май IV атна	4.1. Саф һавада, экология сукмагы буенча сәяхәт 4.2. Без уйныйбыз
35 атна	70

2.2. Уртанчылар төркеме (4-5 яшь)

**«Туган телдә сөйләшәбез» (икенче вариант) уртанчылар төркемендә (4-5 яшь)
тәрбияләнүче татар балаларына ана теле өйрәтү өчен
комплекслы тематик план**

Үткәрү вакыты	Проект, шөгыль, эшчәнлек темалары
Мин - дөньяның бер кешесе, без балалар бакчасында	
Сентябрь I атна	1.1. Танышу. Без балалар бакчасында 1.2. Минем дусларым (режим вакыты)

Сентябрь II атна	2.1. Минем туганнарым 2.2. Әкиятләр иленә сәяхәт <i>(режим вакыты)</i>
Сентябрь III атна	3.1. Әйдәгез, дулашык 3.2. Безнең гаилә, әти, әни һәм мин <i>(режим вакыты)</i>
Сентябрь IV атна	4.1. Г. Тукай «Безнең гаилә» шигырен уку һәм ятлау 4.2. «Гаилә» рәсемен карау <i>(режим вакыты)</i>
Көз, көз күчтәнәчләре	
Октябрь I атна	1.1. Көз килде. «Көз»рәсемен карау (әйе, юк) 1.2. Жимешләр <i>(режим вакыты)</i>
Октябрь II атна	2.1. Әйдәгез уйныйбыз 2.2. Яшелчәләр, «Көз һәм балалар» жыры <i>(режим вакыты)</i>
Октябрь III атна	3.1. Әбинә күчтәнәчләре 3.2. Р. Батулла «Аю Әппәс» әкиятен сөйләү <i>(режим вакыты)</i>
Октябрь IV атна	4.1. «Шалкан» әкиятә 4.2. Анимацион сюжет «Шалкан әкиятә буенча» <i>(режим вакыты)</i>
Табын янында, татар халык ашлары (8)	
Ноябрь I атна	1.1. Ашамлыклар, ипи, сөт 1.2. Татар халык ашлары <i>(режим вакыты)</i>
Ноябрь II атна	2.1. Рәхмәт әйт 2.2. Без кибеткә барабыз, ашамлыклар алабыз <i>(режим вакыты)</i>
Ноябрь III атна	3.1. Кунак сыйлау 3.2. Аш бүлмәсе <i>(режим вакыты)</i>
Ноябрь IV атна	4.1. Табын янында 4.2. Дустыңны сыйла (зур, кечкенә) <i>(режим вакыты)</i>
Безнең уенчыклар	
Декабрь I атна	1.1. Курчак кунакка килгән, уенчыклар белән уйныйбыз 1.2. Безнең уенчыклар <i>(режим вакыты)</i>
Декабрь II атна	2.1. Яңа уенчыклар, уенчыклар кибетә. 2.2. Әйдәгез уйныйбыз <i>(режим вакыты)</i>
Декабрь III атна	3.1. Алиянең дуслары безгә кунакка килгән 3.2. Уйныйбыз <i>(режим вакыты)</i>
Декабрь IV атна	4.1. Бездә бәйрәм, яңа ел килә 4.2. Минем яраткан уенчыкларым <i>(режим вакыты)</i>
Кыш	
Январь II атна	2.1. Жәнлекләр кышкы урманда 2.2. Күчтәнәчләр. Ә. Баринның «Кыш» шигырен уку <i>(режим вакыты)</i>
Январь III атна	3.1. Яңа уенчыклар, кибеткә сәяхәт 3.2. Алсуның туган көне <i>(режим вакыты)</i>
Январь IV атна	4.1. Уйныйбыз. А. Алиш «Куян кызы» 4.2. Хәйдәрнең «Керпе туны» әкиятен уку <i>(режим вакыты)</i>
Февраль I атна	1.1. Мияуга бүләк 1.2. Качышлы уйныйбыз <i>(режим вакыты)</i>
Ю	
Февраль II атна	2.1. Бүләкләр 2.2. Б. Рәхмәт «Су» шигырен уку, ятлау <i>(режим вакыты)</i>
Февраль III атна	3.1. Уенчыклар юабыз, уенчыклар үпкәләгән 3.2. «Күңелле уеннар» <i>(режим вакыты)</i>
Ватанны саклаучылар	
Февраль IV атна	4.1. Безнең Армия. Саннар 4.2. Хәрби һөнәрләр (очучылар, солдатлар). К. Булатованың

	«Солдатлар» шигырен уку <i>(режим вақыты)</i>
Март I атна	1.1. Дуслар кунакка килгән, уйнарга чакыр 1.2. Иң яхшы эти <i>(режим вақыты)</i>
Яз, сизезенче март	
Март II атна	2.1. Кар Бабай язны эзли, яз бүләкләре 2.2. Уйныйбыз да, санийбыз да <i>(режим вақыты)</i>
Март III атна	3.1. Әнием турында сөйлим 3.2. 3. Туфайлованың «Әни сүзе» шигырен ятлау <i>(режим вақыты)</i>
Март IV атна	4.1. 3. Туфайлованың «Әни сүзе» шигырен ятлау 4.2. Нур Гайсинның «Яз килә» шигырен уку <i>(режим вақыты)</i>
Күчмә кошлар	
Апрель I атна	1.1. Бергәләп уйныйбыз. Күчмә кошлар 1.2. Б. Рәхмәтнең «Яз» шигырен ятлау <i>(режим вақыты)</i>
Халык жәүһәрләре	
Апрель II атна	2.1. Кунак чакырабыз 2.2. Кунак чакырабыз <i>(режим вақыты)</i>
Апрель житсә, исеменче жырына куша тургай	
Апрель III атна	3.1. Габдулла Тукайның «Кызыклы шәкерт» шигырен уку 3.2. Габдулла Тукайның «Гали белән кәжә» шигырен ятлау <i>(режим вақыты)</i>
Апрель IV атна	4.1. Без татарча сөйләшәбез 4.2. Без татарча сөйләшәбез <i>(режим вақыты)</i>
Йорт хайваннары	
Май I атна	1.1. Йорт хайваннары 1.2. К. Ушинскийның «Хайваннар бәхәсе» әсәрен уку <i>(режим вақыты)</i>
Май II атна	2.1. Бу өйдә кем яши? 2.2. Ягымлы сүзләр <i>(режим вақыты)</i>
Минем дусларым	
Май III атна	3.1. «Торна белән Төлке» әкиятен уку. Ж. Тәржемәновның «Кикрикүк» шигырен уку 3.2. А. Алишның «Чукмар белән Тукмар» әкиятен буенча әңгәмә. Без театр уйныйбыз <i>(режим вақыты)</i>
Сабантуй бәйрәме	
Май IV атна	4.1. Сабантуйга әзерләнәбез, күңелле Сабантуй 4.2. Бездә Сабантуй бәйрәме <i>(режим вақыты)</i>
35 атна	70

**«Татарча сөйләшәбез» УМКсының, «Минем өем» проекты буенча
уртанчылар төркемендә (4-5 яшь) тәрбияләнүче рус телле балаларга татар теле
өйрәтү өчен комплекслы тематик план**

Лексик минимум – якынча 62 сүз һәм сөйләм үрнәкләре.

Актив сүзләр: эти, эни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек?, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш (49 сүз).

Сөйләм үрнәкләре: утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13 сүз).

Проектның эчтәлегенә түбәндәге темалардан тора:

- Гаилэ;
- Ашамлыжлар;
- Уенчыклар,
- Саннар.

Атна дэвамында егерме минутлык бер шөгылъ, режим вақытында бер уен эшчәнлеге оештырыла.

Үткэрү вақыты	Тема	Сүзлек, актив сүзлэр	Сөйләм үрнәге	Аудиоязма (ИКТ - экранда эш (дәфтәр буенча) Анимацион сюжетлар
Гаилэ				
Сентябрь I атна 1.1	Танышу, минем гаиләм	эти, эни, исәнмесез сау булыгыз	- Исәнмесез. - Сау булыгыз! - Исәнме. - Бу кем? - Кыз, (малай). - Кем юк? - Малай, (кыз). - Син кем? - Мин Коля (Оля). - Мин малай (кыз, эти, эни)	Аудиоязма №1-23 Экранда эш (дәфтәр буенча) №1-4 Анимацион сюжетлар: 1. «Әйдәгез, дуслашыйк» 2. «Качышлы уйныйбыз» 3. «Шалкан»
Сентябрь I атна 1.2 (режим вақыты)	Малай, кыз	малай, кыз, бу кем? кем юк? исәнме	- Исәнме, эни (эти, кыз, малай, Мияу, Акбай). - Сау бул, эни (эти, кыз, малай). - Син кем? - Мин Коля (Оля). - Мин малай.	
Сентябрь II атна 2.1	Минем туганнарым	мин, эти, эни, кыз малай	- Мин песи. Мин Мияу. - Мин эт. Мин Акбай. - Кил монда.	
Сентябрь II атна 2.2 (режим вақыты)	Әйдәгез, танышыйк	исәнме, мин (Оля, Саша), сау булыгыз, син кем? исәнмесез	- Син Коля? - Әйе, Коля. - Син малай (кыз)? - Әйе (юк).	
Октябрь III атна 3.1	Әби күчтәнәче	эт, песи, ипи, рәхмәт, мә		
Октябрь III атна 3.2 (режим вақыты)	Бабай күчтәнәче	әйе, юк, сау бул, мә, алма, рәхмәт		
Октябрь IV атна 4.1	Сөт, чэй	сөт, чэй, әби, бабай		
Сентябрь IV атна 4.2 (режим вақыты)	Минем дуслар	хәлләр ничек? әйбәт, эт, песи, кем анда? кил монда	- Хәлләр ничек? - Әйбәт. - Кем анда? - Мин песи. Мин Мияу.	

Октябрь I атна 1.1	Әйе – юк	әйе, юк, сау бул	- Кил монда. - Мин эт. Мин Акбай. - Кил монда.	
Октябрь I атна 1.2 (режим вакыты)	Кунак килгән	әби, бабай	- Әби? (әни, бабай, әби, кыз, малай). - Әйе. - Әни? (әти, бабай, әби, кыз, малай).	
Октябрь II атна 2.1	Әйдәгез уйныйбыз	әти, әни, кем юк?	- Юк. - Малай? - Юк, бабай.	
Октябрь II атна 2.2 (режим вакыты)	Безнең кунаklar	хәлләр ничек? әйбәт	- Әби? - Әйе, әби. - Хәлләр ничек? - Әйбәт.	
Ашамлыклар				
Октябрь III атна 3.1	Әби күчтәнәче	ипи, алма, рәхмәт, мә	- Мә, ипи (алма). - Рәхмәт, әби.	Аудиоязма №24-39 Экранда эш (дәфтәр буенча) №5-10 Анимацион сюжетлар: 1. «Тәмле» кибетендә» 2. «Азат кунак чакыра»
Октябрь III атна 3.2 (режим вакыты)	Бабай күчтәнәче	алма, рәхмәт, мә	- Мә, ипи (алма). - Рәхмәт, бабай.	
Октябрь IV атна 4.1	Сөт, чәй	сөт, чәй, мә, рәхмәт	- Коля, мә сөт (чәй). - Рәхмәт.	
Октябрь IV атна 4.2 (режим вакыты)	Дустыңны сыйла	мә, рәхмәт	- ..., мә сөт (чәй). - Рәхмәт.	
Ноябрь I атна 1.1	Рәхмәт әйт	мә, рәхмәт	- ..., мә сөт (чәй). - Рәхмәт.	
Ноябрь I атна 1.2 (режим вакыты)	Песине сыйла	тәмле, кил монда, утыр	- Мияу, кил монда. Утыр. (Акбай, Коля, Оля) - Оля, кил монда. Мә ипи (алма, сөт, чәй).	
Ноябрь II атна 2.1	Кунак сыйлау	аша, эч, утыр	Ипи (алма, сөт, чәй) тәмле (ме)? - Ипи (алма, сөт, чәй) тәмле. Рәхмәт.	
Ноябрь II атна 2.1	Кунак сыйлау	утыр	- Мә, тәмле алма (ипи).	
Ноябрь II атна	Кунакны ашат	аша, эч	- Мә, ипи (алма) аша. - Мә, сөт (чәй) эч.	

2.2 (режим вакыты)				
Ноябрь III атна 3.1	Чэй табынында	аша, эч		
Уенчыклар				
Ноябрь III атна 3.2 (режим вакыты)	Уенчыклар	бир, туп, зур, кечкенэ, бу нэрсэ?	- Бу нэрсэ? - Туп (курчак, куян, аю). - Нинди туп? - Зур (кечкенэ) туп. - Курчак (туп, куян, аю) бир.	Аудиоязма №40-53 Экранда эш (дэфтэр буенча) №11-13 Анимацион сюжетлар: 1. «Паркка сэхэт» 2. «Уенчыклар үпкэлэгэн» 3. «Күңелле уеннар» 4. «Акбай һәм Мияу мажаралары»
Ноябрь IV атна 4.1	Зур, кечкенэ	матур, курчак, зур, кечкенэ, сикер	- Мэ, курчак (туп, куян, аю). - Нинди курчак? - Матур курчак. - Бу нэрсэ?	
Ноябрь IV атна 4.2 (режим вакыты)	Күңел ачу кичэсе «Туган көн»	куян, аю, туп, песи, эт, машина, шар, сөт, ипи, алма, чэй	- Аю (курчак, куян, туп). - Аю (курчак, куян, туп) нинди?	
Декабрь I атна 1.1	Курчак кунакка килгэн	эйе, юк, матур, курчак	- Аю (курчак, куян, туп) зур (матур, кечкенэ, эйбэт).	
Декабрь I атна 1.2 (режим вакыты)	Уенчыклар кибете	уйна, курчак, туп, эт, PESИ, бир	- Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур (кечкенэ, матур, эйбэт).	
Декабрь II атна 2.1	Яңа уенчыклар	зур, кечкенэ, куян, аю, нинди?	- Аю (курчак, куян, туп)? - Әйе.	
Декабрь II атна 2.2 (режим вакыты)	Без уйныйбыз	ю	- Курчак (аю, куян, туп)? - Юк. - Бу нэрсэ?	
Декабрь III атна 3.1	Алиянең дуслары кунакка килгэн	пычрак, чиста, матур, аю, курчак, туп, зур, кечкенэ, бир, куян	- Аю (курчак, куян, туп). - Мэ, аю (курчак, куян, туп). Уйна. - Коля, кил монда. Уйна.	
Декабрь IV атна 4.1	Бездә бәйрәм	матур, аю, курчак, туп, зур, кечкенэ, бир, куян	- Оля, кил монда. Уйна. - Аю (курчак, куян, туп) бир. - Аю (курчак, куян,	

Декабрь IV атна 4.2 (режим вакыты)	Чыршы бэйрәме	матур, аю, курчак, туп, зур, кечкенә, бир, куян	туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур. - Аю (курчак, куян, туп) кечкенә. - Мә, зур аю уйна (курчак, куян, туп). - Мә, кечкенә аю уйна (курчак, куян, туп). - Аю (курчак, куян), кил монда. Аю ю (утыр, эч, аша). - Коля (Оля), аю (курчак, куян, туп) ю. - Туп (курчак, куян, аю) нинди? - Туп (курчак, куян, аю) пычрак (чиста). - Туп ю. - Туп чиста? - Юк, туп пычрак. (Әйе, туп чиста). Ю, ю, ю - туп (курчак, аю, куян) ю.
Январь II атна 2.1	Яңа уенчыклар	куян, аю, нинди?	
Январь II атна 2.2 (режим вакыты)	Уйныйбыз	матур, аю, курчак, туп, зур, кечкенә, бир, куян	
Январь III атна 3.1	Уйныйбыз	матур, аю, курчак, туп, зур, кечкенә, бир, куян	
Январь III атна 3.2 (режим вакыты)	Без уйнарга яратабыз	матур, аю, курчак, туп, зур, кечкенә, бир, куян	
Январь IV атна 4.1	Мияуга бүләк	матур, аю, курчак, туп, зур, кечкенә, бир, куян	
Январь IV атна 4.2 (режим вакыты)	Уенчыклар кибете	хәлләр ничек?	
Февраль I атна 1.1	Бүләкләр	уйна	
Февраль I атна 1.2 (режим вакыты)	Әйдә уйныйк	уйна	
Февраль II атна 2.1	Уйна	бир	
Февраль II атна 2.2 (режим вакыты)	Күңелле уеннар	туп, курчак	
Февраль III атна 3.1	Уенчыклар юабыз	пычрак, чиста, ю	
Февраль	Уенчыкны	ю	

III атна 3.2 (режим вакыты)	ю				
Февраль IV атна 4.1	Дуслар кунакка килгэн. Уйнарга чакыр	туп, курчак			
Февраль IV атна 4.2 (режим вакыты)	Оляның уенчыклар ы пычранган. Оляга ярдәм ит	песи			
Саннар – 6 сәгать (49-54)					
Март I атна 1.1	Саннар	бер, ике, өч, дүрт, биш, ничә?	- Ничә? - Бер (ике, өч, дүрт, биш) алма.	Аудиоязма №54-60 Экранда эш (дәфтәр буенча) №14 Анимацион сюжетлар: 1. «Уйный-уйный санийбыз»	
Март I атна 1.2 (режим вакыты)	Саннар	бер, ике, өч, дүрт, биш, ничә?	- Ничә малай? - Бер (ике, өч, дүрт, биш) малай. - Ничә кыз?		
Март II атна 2.1	Уйныйбыз да санийбыз да	бер, ике, өч, дүрт, биш, ничә?	- Бер (ике, өч, дүрт, биш) кыз.		
Март II атна 2.2 (режим вакыты)	Уенчыклар	<i>Сүзлек:</i> бер, ике, өч, дүрт, биш, зур, кечкенә, матур, чиста, ничә?	- Өч? - Юк. - Ике? - Әйе.		
Март III атна 3.1	Ничә уенчык?	бер, ике, өч, дүрт, биш, ничә?	- Ничә аю (туп, курчак, куян)? - Бер (ике, өч, дүрт, биш) аю.		
Март III атна 3.2 (режим вакыты)	Уйный - уйный санийбыз	бер, ике, өч, дүрт, биш			
Кабатлау					
Март IV атна 4.1	Бергәләп уйныйбыз	бабай, әби, эти, эни, кыз, малай			Аудиоязма №61-64 Экранда эш (дәфтәр буенча) №16-17 Анимацион сюжет «Күңелле ял итәбез»
Март IV атна 4.2 (режим	Бергәләп уйныйбыз	бабай, әби, эти, эни, кыз, малай			

вакыты)				
Апрель I атна 1.1	Кунак чакырабыз	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай, ипи, сөт, чэй, алма, тәмле		
Апрель I атна 1.2 (режим вакыты)	Күңелле ял итәбез	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай, ипи, сөт, чэй, алма, тәмле		
Апрель II атна 2.1	Без татарча сөйләшәбе з	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай, аю, куян		
Апрель II атна 2.2 (режим вакыты)	Без татарча сөйләшәбе з	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай, эт, песи, куян, аю, 1, 2, 3, 4, 5		
Апрель III атна 3.1	Бу өйдә кем яши?	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай, 1, 2, 3, 4, 5		
Апрель III атна 3.2 (режим вакыты)	Уенчыклар илендә	эт, пси, куян, аю, машина, туп, курчак		
Апрель IV атна 4.1	Ягымлы сүзләр	исәнме- исәнмесез, сау бул-сау булыгыз, рәхмәт		
Апрель IV атна 4.2 (режим вакыты)	Боерыкны аңлау	кил, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна		
Май I атна 1.1	Кунаклар чакырабыз	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай, ипи, сөт, чэй, алма, тәмле		
Май I атна 1.2 (режим вакыты)	Күңелле ял итәбез	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай, ипи, сөт, чэй, алма, тәмле		

Май II атна 2.1	Без театр уйныйбыз	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай, өй		
Май II атна 2.2 (режим вакыты)	Кызыклы уеннар	үткән материалны ныгыту		
Май III атна 3.1	Минем дуслар	үткән материалны ныгыту		
Май III атна 3.2 (режим вакыты)	Минем дусларым	үткән материалны ныгыту		
Май IV атна 4.1	Бездә сабантуй	үткән материалны ныгыту		
Май IV атна 4.2 (режим вакыты)	Хуш киләсең, Сабантуй!	үткән материалны ныгыту		

2.3. Зурлар төркеме (5-6 яшь)

**«Туган телдә сөйләшәбез» (икенче вариант) зурлар төркемендә (5-6 яшь)
тәрбияләнүче татар балаларына ана теле өйрәтү өчен
комплекслы - тематик план**

Үткәру вакыты	Проект, шөгыль, эшчәнлек темалары
Яхшы сүз-жан азыгы	
Сентябрь I атна	1.1. Танышу 1.2. Ягымлы сүзләр 1.3. Кабатлау (режим вакыты)
А. Алиш ижаты	
Сентябрь II атна	2.1. А. Алиш - балалар язучысы 2.2. А. Алиш «Каз белән аккош» 2.3. «Шалкан» әкиятте (режим вакыты)
Хуш киләсең, ямьле көз	
Сентябрь III атна	3.1. Жәйләр үтте, көзләр житте 3.2. Көзге табигать 3.3. «Шалкан» әкиятте (режим вакыты)
Көз күчтәнәчләре	
Сентябрь IV атна	4.1. Яшелчәләр күргәзмәсенә сәяхәт 4.2. Сыйлыйбыз 4.3. Баллы кишер (режим вакыты)

Октябрь I атна	1.1. Түтәлләрдә үсте яшелчә 1.2. Бар матур бакча 1.3. Яшелчәләр кибете <i>(режим вакыты)</i>
Мин яратам сине, Татарстан	
Октябрь II атна	2.1. Мин яратам сине, Татарстан 2.2. Туган жирем - Татарстан 2.3. Уйный-уйный эшлибез <i>(режим вакыты)</i>
Октябрь III атна	3.1. Гүзәл туган ягыбыз 3.2. Туган ил кайдан башлана? 3.3. Төсле туплар <i>(режим вакыты)</i>
Төсләр дөнъясы	
Октябрь IV атна	4.1. Төсләр 4.2. Төсләр дөнъясы 4.3. Юл мажаралары <i>(режим вакыты)</i>
Кем эшләми, шул ашамый	
Ноябрь I атна	1.1. Яшелчә салаты 1.2. Яшелчәләр юабыз 1.3. Уңыш бәйрәме <i>(режим вакыты)</i>
Жиләк-жимешләр	
Ноябрь II атна	2.1. Жимешләр 2.2. Уйныйбыз да, жырлыйбыз да 2.3. Кем эшләми, шул ашамый <i>(режим вакыты)</i>
Минем гаиләм	
Ноябрь III атна	3.1. Безнең гаилә 3.2. Әби, бабайларны хөрмәтлик» 3.3. Яшелчәләр кибете» <i>(режим вакыты)</i>
Табын янында	
Ноябрь IV атна	4.1. Савыт-саба кибетенә сәяхәт 4.2. Савыт-саба 4.3. Ашханә <i>(режим вакыты)</i>
Декабрь I атна	1.1. Курчак Алиәгә булыш 1.2. Чәй табыны 1.3. Кибеттә <i>(режим вакыты)</i>
Киёмнәр дә безне бизиләр	
Декабрь II атна	2.1. Киём кешене бизи 2.2. «Киём-салым» кибетенә сәяхәт 2.3. Кунак килде <i>(режим вакыты)</i>
Салкын кыш, кышкы уеннар	
Декабрь III атна	3.1. Салкын кыш 3.2. Кышкы уеннар 3.3. Өстәл театры «Кем нәрсә ярата» <i>(режим вакыты)</i>
Декабрь IV атна	4.1. Без суыктан курыкмыйбыз 4.2. Кыш 4.3. Өстәл театры «Кем нәрсә ярата?» <i>(режим вакыты)</i>
Январь II атна	2.1. Кышкы уеннар 2.2. Ел фасыллары 2.3. Кем нәрсә ярата? <i>(режим вакыты)</i>
Кунак булсаң-тыйнак бул	
Январь III атна	3.1. Без ашыйбыз 3.2. Мин кунак яратам 3.3. Кем нәрсә ярата? <i>(режим вакыты)</i>

Киёмнәр	
Январь IV атна	4.1. Киенергә ярдәм ит 4.2. Милли киёмнәр 4.3. Курчак Алиягә ярдәм ит <i>(режим вакыты)</i>
Февраль I атна	1.1. Киёмнәр дә безне бизиләр 1.2. Киёмнәр дөньясы 1.3. «Өч аю» <i>(режим вакыты)</i>
Йорт жиһазлары	
Февраль II атна	2.1. Матур әдәбият белән таныштыру 2.2. Өстәл театры «Өч аю» 2.3. Чисталыкта матурлык <i>(режим вакыты)</i>
Муса Жәлил безнең күңелләрдә	
Февраль III атна	3.1. Муса Жәлил безнең күңелләрдә 3.2. Батырлыкта - матурлык 3.3. Киёмнәр кибете <i>(режим вакыты)</i>
Кояш гомере телим мин, әнием, сиңа	
Февраль IV атна	4.1. Без әни белән кибеткә бардык 4.2. Әниләр бәйрәме 4.3. Без киенәбез <i>(режим вакыты)</i>
Март I атна	1.1. Әни кирәк» 1.2. Әниемнең тәмле ашлары 1.3. Курчакка булышабыз <i>(режим вакыты)</i>
Без язны яратабыз	
Март II атна	2.1. Яз килә 2.2. Яз килә, яз! 2.3. Кибеттә <i>(режим вакыты)</i>
Март III атна	3.1. Татар халык ижаты аша язны тасвирлау 3.2. «Нәүрүз» – яз бәйрәме 3.3. Ягымлы сүзләр <i>(режим вакыты)</i>
Безнең канатлы дусларыбыз	
Март IV атна	4.1. Күчмә кошлар 4.2. Кошлар 4.3. Күңелле уенчылар <i>(режим вакыты)</i>
Габдулла Тукай ижаты	
Апрель I атна	1.1. Габдулла Тукай 1.2. Г. Тукайның «Кызыклы шәкерт» шигырен уку. Тукай әсәрләреннән төзелгән мультфильмнардан өзекләр карау 1.3. «Маша һәм өч аю» <i>(режим вакыты)</i>
Апрель II атна	2.1. Г. Тукай «Безнең гаилә», «Гаилә» рәсемен карау 2.2. Г. Тукай «Бала белән күбәләк» 2.3. «Киёмнәр нигә югалган» <i>(режим вакыты)</i>
Чисталыкта-матурлык	
Апрель III атна	3.1. Саулык-зур байлык 3.2. Шигырь уку. Ә. Ерикәй «Чисталык сөябез» 3.3. Уенчылар иленә сәяхәт <i>(режим вакыты)</i>
Жиңү алып килде май	
Апрель IV атна	4.1. Сугыш ветераннары белән очрашу 4.2. Курчакның туган көне 4.3. <i>(режим вакыты)</i>
Кунак көтәбез	

Май I атна	1.1. Винни-пух кунакка бара 1.2. Чебурашка 1.3. Син нәрсә яратасың? <i>(режим вакыты)</i>
Хәрәкәттә-бәрәкәт	
Май II атна	2.1. Минем яраткан спорт төре, шигырь уку. В. Хәйруллина «Туглар» 2.2. Кем нәрсә ярата? 2.3. Арыслан баласы һәм ташбака ничек жыр жырлаган, яраткан мультфильмнар <i>(режим вакыты)</i>
Чәчәкле жәй	
Май III атна	3.1. Чәчәкләр-тормыш яме 3.2. Чәчәкле жәй 3.3. Театр уйныйбыз <i>(режим вакыты)</i>
Күңелле сабантуй	
Май IV атна	4.1. Күңелле Сабантуй уеннары 4.2. Сабан туена эзерлек 4.3. Бүген бездә сабантуй <i>(режим вакыты)</i>
35 атна	105

«Татарча сөйләшәбез» УМКсының, «Уйный-уйный үсәбез» проекты буенча зурлар төркемендә (5-6 яшь) тәрбияләнүче рус телле балаларга татар теле өйрәтү өчен комплекслы тематик план

Актив сүзләр: кишер, нинди?, баллы, ничә?, суган, бәрәңге, алты, жиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк?, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, карават, яратам, бар (38 сүз)

Сөйләм үрнәкләре: бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар?, күп (7 сүз).

Проектның эчтәлегенә түбәндәге темалардан тора:

- Яшелчәләр;
- Ашамлыклар;
- Савыт-саба;
- Киемнәр;
- Шәхси гигиена;
- Өй җиһазлары;
- Бәйрәм «Туган көн»;
- Бәйрәм «Сабан туй»;

Урганчылар төркемендәге темалар (гаилә, ашамлыклар, уенчыклар, саннар) ел дәвамында кабатлана.

Атнага егерме бишәр минутлык ике шөгыл, режим вакытында бер уен эшчәнлегенә оештырыла.

Үткәрү вакыты	Тема	Сүзлек, актив сүзләр	Сөйләм үрнәге	Аудиоязма (ИКТ - экранда эш (дәфтәр буенча) Анимацион сюжетлар
Кабатлау				
Сентябрь I атна 1.1	Минем өем	эти, эни, кыз, малай, әби, бабай, кил монда	«Минем өем» проекты буенча	Аудиоязма №1 Экранда эш (дәфтәр буенча) №1

				Анимацион сюжет: 1. «Шалкан»
Яшелчэлэр				
Сентябрь I атна 1.2	Шалкан экийте	шалкан, эти, эни, кыз, эт, малай, песи, эби, бабай	<ul style="list-style-type: none"> - Бу нәрсә? - Кишер. - Мә, кишер. - Нинди кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? - Зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) - Мә, зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) - Рәхмәт. - Зур кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) - Кечкенә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) - Чиста кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) - Пычрак кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) - Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) нинди? - Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) тәмле, зур (кечкенә), матур, чиста (пычрак) Кишер баллы. Алма баллы. - Мә кишер (алма), аша. Баллы? - Әйе, баллы. Рәхмәт. 	<p>Аудиоязма №2-24</p> <p>Экранда эш (дәфтәр буенча) №2-6</p> <p>Анимацион сюжетлар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Баллы кишер» 2. «Уйный-уйный эшлибез» 3. «Юл мажаралары» 4. «Кем эшләми, шул ашамый»
Сентябрь I атна 1.3 (режим вакыты)	Шалкан экийте	эби, бабай, эти, эни, кыз, малай, эт, песи, шалкан.		
Сентябрь II атна 2.1	Кишер үстерәбез	кишер, нинди?		
Сентябрь II атна 2.2	Баллы кишер	баллы, баллы кишер, баллы алма, зур кишер, тәмле кишер		
Сентябрь II атна 2.3 (режим вакыты)	Баллы кишер	баллы, баллы кишер, баллы алма, зур кишер, тәмле кишер		
Сентябрь III атна 3.1	Куян күчтәнәче	баллы		
Сентябрь III атна 3.2	Бар матур бакча	баллы (тәмле) кишер, баллы алма, зур кишер		
Сентябрь III атна 3.3 (режим вакыты)	Бар матур бакча	баллы (тәмле) кишер, баллы алма, зур кишер		
Сентябрь IV атна 4.1	Серле кәрзин	ничә? сана		
Сентябрь IV атна 4.2	Бар матур бакча	баллы кишер, зур, тәмле кишер, бәрәңге, суган, кыяр		

Сентябрь IV атна 4.3 (режим вакыты)	Бар матур бакча	баллы кишер, зур, тәмле кишер, бәрәңге, суган, кыяр	- Ничә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? Сана. - Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)	
Октябрь I атна 1.1	Серле янчык	кызыл, сары, яшел, суган, бәрәңге, 1-10 га кадәр санау	- Оля, кил монда. Мә, ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр). - Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)	
Октябрь I атна 1.2	Яшелчәләр кибете	нәрсә кирәк? кыяр, суган, кәбестә, бәрәңге	- Оля, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) бир. - Мә, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер). - Рәхмәт.	
Октябрь I атна 1.3 (режим вакыты)	Яшелчәләр кибете	ю юа, кыяр, суган, кәбестә, бәрәңге	- Коля, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр) бир. - Мә, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр). - Сау бул, Коля.	
Октябрь II атна 2.1	Серле кәрзин	кыяр	- Ничә кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер)? - Бер (1-10) кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер). - Кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) пычрак.	
Октябрь II атна 2.2	Уйный- уйный эшлибез!	кыяр, суган, кәбестә, бәрәңге, кишер	- Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) кирәк? - Кирәк.	
Октябрь II атна 2.3 (режим вакыты)	Уйный- уйный эшлибез!	кыяр, суган, кәбестә, бәрәңге, кишер	- Коля, нәрсә кирәк? - Кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) кирәк. - Нинди кыяр? - Яшел (тәмле, чиста) кыяр.	
Октябрь III атна 3.1	Без хезмәт яратабыз!	кәбестә, нинди?		
Октябрь III атна 3.2	Төсле тулпар	кызыл, сары, сикер, туп		
Октябрь III атна 3.3 (режим вакыты)	Төсле тулпар	кызыл, сары, сикер, туп		
Октябрь IV атна 4.1	Төсләр дөнъясы	кызыл, сары, сикер, туп		
Октябрь IV атна 4.2	Юл мажаралар ы	кызыл, сары, сикер, яшел		

Аудиоязма № 2-24

ИКТ уен (эш дәфтәре
буенча) № 2-6

Анимацион
сюжетлар:

1. «Баллы кишер»
2. «Уйный-уйный
эшлибез»
3. «Юл мажаралары»
4. «Кем эшләми, шул
ашамый»

Октябрь IV атна 4.3 (режим вакыты)	Юл мажаралар ы	кызыл, сары, сикер, яшел	- Кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) пычрак. - Мэ, кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) ю.
Ноябрь I атна 1.1	Төслэр дөнъясы	яшел	- Оля кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) юа.
Ноябрь I атна 1.2	Уңыш бэйрэме	нэрсэ бар? нэрсэ кирэк?	- Бу туп.
Ноябрь I атна 1.3 (режим вакыты)	Уңыш бэйрэме	нэрсэ бар? нэрсэ кирэк?	- Туп (алма) нинди? - Туп (алма) сары (кызыл, яшел)
Ноябрь II атна 2.1	Яшелчэ салаты	кирэк, нэрсэ кирэк? нинди?	- Нинди туп (алма) юк? - Кызыл (сары, яшел) туп (алма) юк.
Ноябрь II атна 2.2	Кем эшлэми, шул ашамый	нэрсэ бар? нэрсэ кирэк?	- Кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) кирэк? - Кирэк.
Ноябрь II атна 2.3 (режим вакыты)	Кем эшлэми, шул ашамый	нэрсэ бар? нэрсэ кирэк?	- Коля, нэрсэ кирэк? - Кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) кирэк. - Нинди кыяр? - Яшел (тэмле, чиста) кыяр.
Ноябрь III атна 3.1	Яшелчэ ю!	юа, су	- Кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) пычрак.
Ноябрь III атна 3.2	Яшелчэлэр кибете	нэрсэ кирэк? нинди? ничэ?	- Мэ, кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) ю.
Ноябрь III атна 3.3 (режим вакыты)	Яшелчэлэр кибете	нэрсэ кирэк? нинди? ничэ?	- Оля кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) юа.
Ноябрь IV атна 4.1	Уйныйбыз да, жырлыйбы з да!	нэрсэ бар?	- Коля, нэрсэ кирэк? - Кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) кирэк. - Нинди кыяр? - Яшел (тэмле, чиста) кыяр. - Зур кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) - Кечкенэ кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) - Чиста кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) - Пычрак кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр)

			<ul style="list-style-type: none"> - Кишер (суган, бэрэнге, кэбестэ, кыяр) нинди? - Кишер (суган, бэрэнге, кэбестэ, кыяр) тэмле, зур (кечкенэ), матур, чиста (пычрак) <p>Кишер баллы. Алма баллы.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мэ кишер (алма), аша. Баллы? - Әйе, баллы. Рэхмэт. - Бу туп. - Туп (алма) нинди? - Туп (алма) сары (кызыл, яшел) <ul style="list-style-type: none"> - Нинди туп (алма) юк? - Кызыл (сары, яшел) туп 	
Ашамлыклар				
Ноябрь IV атна 4.2	Ашханэ	аш, ботка, аша, эч	тэмле аш (ботка, сөт, ипи, чэй)	<p>Аудиоязма №25-29</p> <p>Экранда эш (дәфтәр буенча) №7, 8</p> <p>Анимацион сюжетлар: «Аш бүлмәсе»</p>
Ноябрь IV атна 4.2 (режим вақыты)	Ашханэ	аш, ботка, аша, эч	<ul style="list-style-type: none"> - Нәрсә кирәк? - Аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэнге) кирәк. - Нинди аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэнге)? 	
Декабрь I атна 1.1	Ашамлыклар	аш, ботка	<ul style="list-style-type: none"> - Тэмле аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэнге). 	
Декабрь I атна 1.2	Кибетгә	саннар, төсләр, яшелчәләр, ашамлыклар	<ul style="list-style-type: none"> - Мэ, аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэнге) аша (эч). 	
Декабрь I атна 1.3 (режим вақыты)	Кибетгә	саннар, төсләр, яшелчәләр, ашамлыклар	<ul style="list-style-type: none"> - Рэхмэт. Аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэнге) тэмле. 	
Декабрь II атна 2.1	Аю кунакка килгән	аш, ботка, сөт, чэй, ипи, тэмле, баллы		
Декабрь II атна 2.2	Кунак килгән	саннар, төсләр, яшелчәләр, уенчыклар		
Декабрь II атна 2.3 (режим вақыты)	Кунак килгән	саннар, төсләр, яшелчәләр, уенчыклар		

Декабрь III атна 3.1	Кем нәрсә ярата?	яратам	- Мин алма (ипи, сөт, чэй, ботка, аш, кыяр, кәбестә, бәрәңге, кишер) яратам. - Мин Коля(ны) (Оля(ны) яратам. - Мин курчак(ны) (аю(ны), песи(не), эт(не), куян(ны) яратам.	Аудиоязма № 50-60 ИКТ уен (эш дәфтәре буенча) № 16-19 Анимацион сюжетлар: 1. «Туган көн» 2. «Кем нәрсә ярата?»
Декабрь III атна 3.2	Өстәл театры «Кем нәрсә ярата?»	яратам		
Декабрь III атна 3.3 (режим вакыты)	Өстәл театры «Кем нәрсә ярата?»	яратам		
Декабрь IV атна 4.1				
Декабрь IV атна 4.2				
Декабрь IV атна 4.3 (режим вакыты)				
Савыт-саба				
Гыйнвар II атна 2.1	Туган көн	кашык, тәлинкә	- Кашык (тәлинкә, чынаяк) бир. - Нинди кашык (тәлинкә, чынаяк)? - Зур (кечкенә, сары, яшел, кызыл, зәңгәр). - Ничә кашык (тәлинкә, чынаяк)? - (1-10 га) кашык (тәлинкә, чынаяк). - Мә, (1-10) кашык(тәлинкә, чынаяк). - Мә, кызыл (сары, яшел, зәңгәр). чынаяк (тәлинкә, чынаяк).	Аудиоязма №30-37 Экранда эш (дәфтәр буенча) №9, 10 Анимацион сюжетлар: 1. «Өч аю» 2. «Чисталыкта - матурлык»
Гыйнвар II атна 2.2	Курчак Алиягә бульш!	тәлинкә, кашык		
Гыйнвар II атна 2.3 (режим вакыты)	Курчак Алиягә бульш!	тәлинкә, кашык		
Гыйнвар III атна 3.1	Чэй табыны эзерлибез	чынаяк		
Гыйнвар III атна 3.2	Өч аю	тәлинкә, кашык, чынаяк		
Гыйнвар III атна 3.3 (режим вакыты)	Өч аю	тәлинкә, кашык, чынаяк		
Гыйнвар IV атна	Төсле чынаяклар	зәңгәр		

4.1				
Гыйнвар IV атна 4.2	Чисталыкта - матурлык	зәңгәр		
Гыйнвар IV атна 4.3 (режим вакыты)	Чисталыкта - матурлык	зәңгәр		
Киёмнәр				
Февраль I атна 1.1	Туган көнгә яңа киёмнәр	күлмәк	яшел (кызыл, сары, зәңгәр) күлмәк (чалбар).	Аудиоязма №38-43 Экранда эш (дәфтәр буенча) №11, 12 Анимацион сюжетлар: 1. «Киёмнәр кибетендә» 2. «Шаян уенчыклар»
Февраль I атна 1.2	Киёмнәр кибете	күлмәк, чалбар ки, сал	чиста күлмәк (чалбар). матур күлмәк (чалбар).	
Февраль I атна 1.3 (режим вакыты)	Киёмнәр кибете	күлмәк, чалбар ки, сал	күлмәк (чалбар) юк. - Оля, күлмәк (чалбар) бир. - Нинди күлмәк (чалбар)?	
Февраль II атна 2.1	Курчакны киендер	чалбар	- Сары (кызыл, яшел, зәңгәр) күлмәк (чалбар). - Ничә күлмәк (чалбар)?	
Февраль II атна 2.2	Без киенәбез	күлмәк, чалбар, ки, сал	- Бер (1-10) күлмәк (чалбар)	
Февраль II атна 2.3	Без киенәбез	күлмәк, чалбар, ки, сал	- Курчак, чалбар (күлмәк) ки (сал).	
Февраль III атна 3.1	Киенергә ярдәм ит	ки	- Оля, чалбар (күлмәк) бир. - Мә, чалбар (күлмәк). - Рәхмәт. Курчак, мә, чалбар (күлмәк) ки (сал).	
Февраль III атна 3.2	Курчакларга булышабыз	күлмәк, чалбар, ки, сал		
Февраль III атна 3.3 (режим вакыты)	Курчакларга булышабыз	күлмәк, чалбар, ки, сал		
Февраль IV атна 4.1	Алия йокларга жыена	сал, йокла	- Курчак, йокла.	
Февраль IV атна 4.2	Кибеттә	күлмәк, чалбар, ки, сал, нәрсә кирәк?		
Февраль IV атна 4.3	Кибеттә	күлмәк, чалбар, ки, сал, нәрсә кирәк?		

(режим вакыты)				
Шәхси гигиена				
Март I атна 1.1	Хәерле көн	бит, кул, хәерле көн	- Хәерле көн. - Мә су, бит (кул) ю.	Аудиоязма № 43, 44- 48
Март I атна 1.2	Ягымлы сүзләр	өйрәнгән лексиканы ныгыту	- Бит (кул) чиста. - Бит (кул) чиста.	Экранда эш (дәфтәр буенча) №13, 14
Март I атна 1.3 (режим вакыты)	Ягымлы сүзләр	өйрәнгән лексиканы ныгыту	- Әйе, бит (кул) чиста.	Анимацион сюжет: 1. «Ни өчен киёмнәр югалган?»
Март II атна 2.1	Курчак белән уйныйбыз	күлмәк, чалбар, ки, сал, нәрсә кирәк	яшел (кызыл, сары, зәңгәр) күлмәк (чалбар).	
Март II атна 2.2	Шаян уенчыклар	өйрәнгән лексиканы ныгыту	чиста күлмәк (чалбар). матур күлмәк (чалбар).	
Март II атна 2.3 (режим вакыты)	Шаян уенчыклар	өйрәнгән лексиканы ныгыту	күлмәк (чалбар) юк. - Оля, күлмәк (чалбар) бир. - Нинди күлмәк (чалбар)? - Сары (кызыл, яшел, зәңгәр) күлмәк (чалбар). - Ничә күлмәк (чалбар)? - Бер (1-10) күлмәк (чалбар) - Курчак, чалбар (күлмәк) ки (сал). - Оля, чалбар (күлмәк) бир. - Мә, чалбар (күлмәк). - Рәхмәт. Курчак, мә, чалбар (күлмәк) ки (сал).	
Өй җиһазлары				
Март III атна 3.1	Өстәл театры «Өч аю»	өстәл, урындык, карават	- Зур (кечкенә) урындык (өстәл, карават). - Зур аю, мә зур карават (өстәл, урындык).	Аудиоязма № 49 Экранда эш (дәфтәр буенча) №15
Март III атна 3.2	Маша һәм өч аю	лексиканы ныгыту	- Кечкенә аю, мә кечкенә карават (өстәл, урындык).	Анимацион сюжет: 1. «Маша һәм өч аю»
Март III атна 3.3 (режим	Маша һәм өч аю	лексиканы ныгыту	- Нәрсә кирәк? - Карават (өстәл,	

вакыты)			урындык) кирэк. - Нинди карават? - Зур (кечкенә, сары, яшел, зәңгәр) карават. - Мә, зур карават. - Рәхмәт. яшел (кызыл, сары, зәңгәр) күлмәк (чалбар).	
Март IV атна 4.1	Кибеттә	өйрәнгән лексиканы ныгыту		
Март IV атна 4.2	Ни өчен киемнәр югалган?»	лексиканы ныгыту		
Март IV атна 4.3 (режим вакыты)	Ни өчен киемнәр югалган?»	лексиканы ныгыту	чиста күлмәк (чалбар). матур күлмәк (чалбар). күлмәк (чалбар) юк. - Оля, күлмәк (чалбар) бир. - Нинди күлмәк (чалбар)? - Сары (кызыл, яшел, зәңгәр) күлмәк (чалбар). - Ничә күлмәк (чалбар)? - Бер (1-10) күлмәк (чалбар) - Курчак, чалбар (күлмәк) ки (сал). - Оля, чалбар (күлмәк) бир. - Мә, чалбар (күлмәк). - Рәхмәт. Курчак, мә, чалбар (күлмәк) ки (сал).	
Апрель I атна 1.1	Уйнарга яратабыз	яратам	- Мин алма (ипи, сөт, чәй, ботка, аш, кыяр, кәбестә, бәрәңге, кишер) яратам.	Аудиоязма №50-60
Апрель I атна 1.2	Уенчыклар иленә сәяхәт	лексиканы ныгыту, курчак, песи, эт, туп, машина, аю, куян	- Мин Коля(ны) (Оля(ны) яратам. - Мин курчак(ны) (аю(ны), песи(не), эт(не), куян(ны) яратам. - Нәрсә бар? - Туп (курчак) бар. - Нәрсә юк? - Туп (курчак) юк. Бар, юк сүзләрен кулланып «Гаилә», «Яшелчә», «Уенчыклар» темаларын кабатлау. Диалогларны кабатлау. «Кибетле» уеннары.	Экранда эш (дәфтәр буенча) №16-19 Анимацион сюжетлар: 1. «Туган көн» 2. «Кем нәрсә ярата?»
Апрель I атна 1.3 (режим вакыты)	Уенчыклар иленә сәяхәт	лексиканы ныгыту, курчак, песи, эт, туп, машина, аю, куян		
Апрель II атна 2.1	Уйный- уйный үсәбез	нәрсә бар? бар		
Апрель II атна 2.2	Курчакның туган көне	лексиканы ныгыту		
Апрель II атна	Курчакның туган көне	лексиканы ныгыту		

2.3 (режим вакыты)			- Нәрсә бар? - Туп (курчак) бар. - Нәрсә юк?	
Апрель III атна 3.1	Нәрсә бар?	лексиканы ныгыту	- Туп (курчак) юк. «Бар», «Юк» сүзләрен кулланып «Гайлә», «Яшелчә» «Уенчыклар» темаларын кабатлау. Диалогларны кабатлау. «Кибет» уеннары.	
Апрель III атна 3.2	Син нәрсә яратасың?	лексиканы ныгыту		
Апрель III атна 3.3 (режим вакыты)	Син нәрсә яратасың?	лексиканы ныгыту		
Апрель IV атна 4.1	«Бар, юк»	бар, юк, нәрсә бар?		
Апрель IV атна 4.2	Кем нәрсә ярата?	лексиканы ныгыту		
Апрель IV атна 4.3 (режим вакыты)	Кем нәрсә ярата?	лексиканы ныгыту		
Бәйрәм «Сабантуй»				
Май II атна 2.1	Сабантуйга эзерләнәбез!	мә, рәхмәт, чәк- чәк, конфет, сок, ипи, сөт, чәй	Ел дәвамьнда өйрәнелгән сүзләр, сөйләм үрнәге кулланыла. «Гайлә», «Яшелчә», «Уенчыклар» темаларын кабатлау. «Кибетле» уеннары.	Аудиоязма №61-63 Анимацион сюжетлар: 1. «Сабантуй бәйрәме»
Май II атна 2.2	Без театр уйныйбыз	лексиканы ныгыту		
Май II атна 2.3 (режим вакыты)	Без театр уйныйбыз	лексиканы ныгыту		
Май III атна 3.1	Күңелле Сабантуй уеннары	пассив сүзлек: йөгер, сикер, уйна, жырла, бие!		
Май III атна 3.2	Биибез дә, жырлыйбыз да	лексиканы ныгыту		
Май III атна 3.3	Биибез дә, жырлыйбыз да	лексиканы ныгыту		

(режим вақыты)				
Май IV атна 4.1	Сабантуй бәйрәме	лексиканы ныгыту		
Май IV атна 4.2	Бездә Сабантуй	нәрсә? нинди? ничә? лексиканы ныгыту		
Май IV атна 4.3 (режим вақыты)	Бездә Сабантуй	Нәрсә? Нинди? Ничә? лексиканы ныгыту		

2.4. Мәктәпкә эзерлек төркеме (6-7 яшь)

**«Туган телдә сөйләшәбез» (икенче вариант) мәктәпкә эзерлек төркемдә (6-7 яшь)
тәрбияләнүче татар балаларына ана теле өйрәтү өчен
комплекслы - тематик план**

Үткәрү вақыты	Проект, шөгыль темалары
Әйдәгез, танышабыз!	
Сентябрь I атна	1.1. Әйдәгез, танышабыз 1.2. Тәмле сүз – жан азыгы 1.3. Әйдәгез, танышабыз <i>(катнаш шөгыль)</i>
Тату гаилә	
Сентябрь II атна	2.1. Минем өем 2.2. Тату гаилә 2.3. Мияу адашкан <i>(катнаш шөгыль)</i>
Абдулла Алиш ижаты	
Сентябрь III атна	3.1. А. Алиш ижаты белән танышу 3.2. А. Алиш «Сертотмас үрдәк» әкиятә 3.3. Бу кем? <i>(катнаш шөгыль)</i>
Алтын көз	
Сентябрь IV атна	4.1. Алтын көз 4.2. Көз житте 4.3. Аю баласы дөнья белән таныша <i>(катнаш шөгыль)</i>
Көзгә байлык	
Октябрь I атна	1.1. Яшелчәләр 1.2. Яшелчәләр 1.3. Бу нәрсә? <i>(катнаш шөгыль)</i>
Көз күчтәнәчләре	
Октябрь II атна	2.1. Жиләк - жимешләр 2.2. Көз күчтәнәчләре 2.3. «Батыр Мияу белән куркак куян» <i>(катнаш шөгыль)</i>
Икмәк – яшәү терәге	
Октябрь III атна	3.1. Игенченең тырышлыгы кырларыннан күренә 3.2. Кунак чакырдык 3.3. Дусларны сыйлайбыз <i>(катнаш шөгыль)</i>

Ашамлыклар	
Октябрь IV атна	4.1. Ашамлыклар 4.2. Кунак көтәбез 4.3. Тату гаилә <i>(катнаш шөгылъ)</i>
Савыт – саба	
Ноябрь I атна	1.1. Савыт - саба 1.2. Савыт - саба 1.3. Юмарт аю <i>(катнаш шөгылъ)</i>
Өй жиһазлары	
Ноябрь II атна	2.1. Минем өем, өй жиһазлары 2.2. Минем өем, өй жиһазлары 2.3. Әйдәгез уйныйбыз <i>(катнаш шөгылъ)</i>
Милли киёмнәр	
Ноябрь III атна	3.1. Әбиемнең серле сандыгы 3.2. Киём кешене бизи 3.3. Кая барасың? <i>(катнаш шөгылъ)</i>
Минем туган жирем	
Ноябрь IV атна	4.1. Татарстан буйлап сәяхәт 4.2. Спорт бәйрәменә барабыз 4.3. Кафега барабыз <i>(катнаш шөгылъ)</i>
Башкалам – Казан	
Декабрь I атна	1.1. Башкалам - Казан 1.2. Туган илем – туган өем 1.3. Бергәләп уйныйбыз <i>(катнаш шөгылъ)</i>
Кыргый хайваннар	
Декабрь II атна	2.1. Кыргый хайваннар 2.2. Кыргый хайваннар 2.3. Бергәләп уйныйбыз <i>(катнаш шөгылъ)</i>
Ишек алдында	
Декабрь III атна	3.1. Йорт кошлары 3.2. Йорт хайваннары 3.3. Спорт бәйрәме <i>(катнаш шөгылъ)</i>
Кыш килде	
Декабрь IV атна	4.1. Кыш килде 4.2. Кыш 4.3. Көчлеләр, кыюлар, житезләр <i>(катнаш шөгылъ)</i>
Кышкы уеннар	
Январь II атна	2.1. Кышкы уеннар 2.2. Яңа ел бәйрәме 2.3. Көчлеләр, кыюлар, житезләр <i>(катнаш шөгылъ)</i>
Кыш. Кышкы уеннар	
Январь III атна	3.1. Кыш 3.2. Кышкы уеннар 3.3. М. Жәлил ижаты <i>(катнаш шөгылъ)</i>
Кышлаучы кошлар	
Январь IV атна	4.1. Кышлаучы кошлар 4.2. Кошлар кафесы. Кошларга ярдәм итик! 4.3. М. Жәлил ижаты <i>(катнаш шөгылъ)</i>
Киёмнәр	

Февраль I атна	1.1. Киемнэр 1.2. Кышкы киемнэр 1.3. Дуслар спорт бэйрәмендә (катнаш шөгылъ)
Муса Жәлил	
Февраль II атна	2.1. Муса Жәлил 2.2. Муса Жәлил әсәрләре 2.3. Безнең дуслар (катнаш шөгылъ)
И туган тел, и матур тел...	
Февраль III атна	3.1. Бөтендөнъя телләр көне 3.2. «И туган тел, и матур тел...» 3.3. Циркта (катнаш шөгылъ)
Безнең шәһәр	
Февраль IV атна	4.1. Безнең шәһәр 4.2. Безнең шәһәр 4.3. Шаян кошлар (катнаш шөгылъ)
Ямьле яз	
Март I атна	1.1. Ямьле яз 1.2. Ямьле яз 1.3. Урманда зур концерт (катнаш эшчәнлек)
Әкияттә кунакта	
Март II атна	2.1. Әкияттә кунакта 2.2. «Хуш киләсең, Нәүрүз!» 2.3. Акбай туган көнгә жыена (катнаш шөгылъ)
Күчмә кошлар	
Март III атна	3.1. Күчмә кошлар 3.2. Күчмә кошлар 3.3. Туган көн (катнаш шөгылъ)
Белем иленә сәяхәт	
Март IV атна	4.1. Белем иленә сәяхәт 4.2. Уку бүлмәсе. Серле чәчәк 4.3. Урман китапханәсендә (катнаш шөгылъ)
Мәктәп	
Апрель I атна	1.1. Без мәктәпкә барабыз 1.2. Без мәктәпкә барабыз 1.3. Күңелле сәяхәт (катнаш шөгылъ)
Урман-безнең байлыгыбыз	
Апрель II атна	2.1. Урманда 2.2. Нәрсә ул «Кызыл китап?» 2.3. «Теремкәй» (катнаш шөгылъ)
Габдулла Тукай	
Апрель III атна	3.1. Г. Тукай әкиятләренә сәяхәт 3.2. Без - Тукай оныклары 3.3. Уйныйбыз (катнаш шөгылъ)
Әкияттә кунакта	
Апрель IV атна	4.1. «Эш беткәч, уйнарга ярый» 4.2. «Алтын бөртекләр», «Агачлар да авырый» 4.3. Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар (катнаш шөгылъ)
Белем иленә сәяхәт	
Май I атна	1.1. Могжизалар кыры 1.2. Белем иленә сәяхәт 1.3. Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар (катнаш шөгылъ)

Без уйнарга яратабыз	
Май II атна	2.1. Казанга спорт бәйрәменә барабыз 2.2. Без уйнарга яратабыз, сюжетлы - рольле уеннар 2.3. Мәктәпкә барабыз (катнаш шөгыл)
Жинү бәйрәме	
Май III атна	3.1. Алар безгә жинү бүләк итте 3.2. Жинү бәйрәме 3.3. Мәктәпкә барабыз (катнаш эшчәнлек)
Хуш бакчам, исәнме мәктәп!	
Май IV атна	4.1. Кабатлау, хуш бакчам, исәнме мәктәп 4.2. Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар 4.3. Без әкиятләр яратабыз (катнаш шөгыл)
35 атна	105

**«Татарча сөйләшәбез» УМКсының, «Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар»
проекты буенча мәктәпкә эзерлек төркемендә (6-7 яшь) тәрбияләнүче рус телле
балаларга татар теле өйрәтү өчен комплекслы тематик план**

Якынча 60 сүз һәм сөйләм үрнәкләре.

Актив сүзләр: син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем? бу нәрсә? нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?, сикер, сикерәм, сикерә, йөгәрә, төлке, йөгер, йөгәрәм, чәк-чәк, өпчөмак, яшь, бүре, керпе, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, жырла, жырылым, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясым, укыйм, дәфтәр, нәрсә яратасың? (пассив сүз).

Проектның эчтәлегә уртанчылар, зурлар төркемендә өйрәнгән сүзләргә таянып аралашуга корылган.

Атнага утыз минутлык, өч шөгыл оештырыла, (бер шөгыл фронталь).

Үткәру вакыты	Тема	Сүзлек, актив сүзләр	Сөйләм үрнәге	Аудиоязма (ИКТ - экранда эш (дәфтәр буенча) Анимацион сюжетлар
Сентябрь I атна 1.1	Әйдәгез танышабыз	син кем?		Аудиоязма №1 - 2
Сентябрь I атна 1.2	Син кем?	син кем?		
Сентябрь I атна 1.3 (катнаш шөгыл)	Әйдәгез танышабыз	син кем?		
Сентябрь II атна 2.1	Хәерле көн.	хәерле көн	Хәерле көн, Оля (Коля). -Хәерле көн, әни (әти, бабай, әби).	Аудиоязма №3 - 5 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №1 Мультфильм: «Мияу»
Сентябрь	Ягымлы	хәерле көн		

II атна 2.2	сүзләр			адашкан»
Сентябрь II атна 2.3 (катнаш шөгылъ)	Мияу адашкан. Ягымлы сүзләр	хәерле көн		
Сентябрь III атна 3.1	Син кем?	тычкан		Аудиоязма №6 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №2
Сентябрь III атна 3.2	«Шалкан» экиятен сәхнәләш терү	бу кем?		Аудиоязма №7 - 8 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №3
Сентябрь III атна 3.3 (катнаш шөгылъ)	Бу кем?	бу кем?		Мультфильм: «Аю баласы дөнья белән таныша» Аудиоязма №9 - 10 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №4
Сентябрь IV атна 4.1	Бу нәрсә?	бу нәрсә?		
Сентябрь IV атна 4.2	Кем нишли?	нишли? йоклый, утыра	-Песи нишли? -Песи йоклый.	Аудиоязма №12 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №5
Сентябрь IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	Аю баласы дөнья белән таныша	нишли? утыра йоклый	-Әни нишли? -Әни утыра.	Аудиоязма №13 - 14
Октябрь I атна 1.1	Кем нишли?	нишли? йоклый, утыра.	-Коля нишли? -Коля ашый (эчә).	
Октябрь I атна 1.2	Яшелчәлә р. Нәрсә, нинди, ничә? Кем нишли?	нишли? йоклый, утыра, йоклый	Мияу, нишлисең? -Ашыйм. -Акбай, нишлисең? -Эчәм.	
Октябрь I атна 1.3 (катнаш шөгылъ)	Бу нәрсә?	бу нәрсә?	-Оля (Коля), нишлисең? -Уйныйм.	
Октябрь II атна 2.1	Дусларны сыйлайбыз	ашый, эчә		
Октябрь II атна 2.2	Без кунак яратабыз. Сыйлану	нишлисең? эчәм, ашыйм		
Октябрь	Батыр	бу нәрсә? нишли?		

II атна 2.3 (катнаш шөгылъ)	Мияу белән Куркак куян	йоклый, утыра		
Октябрь III атна 3.1	Нишлисе ң?	нишлисең? эчәм, ашыйм		
Октябрь III атна 3.2	Нишлисе ң?	нишлисең? эчәм, ашыйм		
Октябрь III атна 3.3 (катнаш шөгылъ)	Дусларны сыйлыб ыз	ашый, эчә		
Октябрь IV атна 4.1	Әйдәгез, уйныйбыз	уйный, уыйм		
Октябрь IV атна 4.2	Без кунак яратабыз. Сыйлану	нишлисең? эчәм, ашыйм		
октябрь IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	Тату гаилә	ашый, эчә, нишлисең? ашыйм, эчәм		
Ноябрь I атна 1.1	Кунак килде	утырам		
Ноябрь I атна 1.2	Дусларым белән сыйланаб ыз	Нишли? Нишлисен? ашый, эчә. ашыйм, эчәм.		
Ноябрь I атна 1.3 (катнаш шөгылъ)	Юмарт аю	уйный, уыйм		
Ноябрь II атна 2.1	Дусларым белән сыйланаб ыз	Нишли? Нишлисен? ашый, эчә. ашыйм, эчәм.		
Ноябрь II атна 2.2	Кафеда	Нишли? Нишлисен? ашый, эчә. ашыйм, эчәм.		
Ноябрь II атна 2.3 (катнаш шөгылъ)	Әйдәгез уйныйбыз	уйный, уыйм		
Ноябрь	Кафега	барам, кая	-Кая барасың?	

III атна 3.1	барабыз	барасың?	-Кафега барам. -Син нишлисең? -Мин бэрэңге ашыйм (чэй эчэм, уйныйм, барам, утырам, йоклый)	Мультфильм: «Кафега барабыз» Экранда эш (Дэфтэр буенча) №7
Ноябрь III атна 3.2	Без кафеда	барам, кая барасың? син нишлисең?		
Ноябрь III атна 3.3 (катнаш шөгылъ)	Кая барасың?	барам, кая барасың?		
Ноябрь IV атна 4.1	Кафеда сыйланаб ыз	син нишлисең?		
Ноябрь IV атна 4.2	Әниемнең туган көне	ашый, эчэ, ашыйм, эчэм, утыр		
Ноябрь IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	Кафега барабыз	барам, кая барасың? син нишлисең?		
Декабрь I атна 1.1	Бэйрэм	сикер, сикерэм	Туп, туп Матур туп. Сикер-сикер, Матур туп. Куян сикерэ (йөгерэ). Туп сикерэ. Песи сикерэ (йөгерэ). Төлке сикерэ (йөгерэ). -Йөгер! Син нишлисең? -Мин йөгерэм. Мин чэк-чэк ашыйм. -Мин өчпочмак ашыйм.	Аудиоязма №21-23 Мультфильм: «Урманда күнелле уеннар» Аудиоязма №24 Экранда эш (Дэфтэр буенча) №8 Аудиоязма №25-28 Мультфильм: «Көчлелэр, кыюлар, житезлэр» Аудиоязма №29-30 Экранда эш (Дэфтэр буенча) №9 Мультфильм: «Жәнлеклэр спорт бэйрәмендә»
Декабрь I атна 1.2	Күңелле бэйрэм	сикер, сикерэм		
Декабрь I атна 1.3 (катнаш шөгылъ)	Бергәләп уйныйбыз	сикерэ, йөгерэ, төлке		
Декабрь II атна 2.1	Күңелле уеннар	сикерэ, йөгерэ, төлке		
Декабрь II атна 2.2	Уйныйбы з	сикерэ, йөгерэ, төлке син нишлисең?		
Декабрь II атна 2.3 (катнаш шөгылъ)	Бергәләп уйныйбыз	сикер, сикерэм, сикерэ, йөгерэ, төлке		
Декабрь III атна 3.1	Спорт бэйрәмен э эзерләнәб ез	йөгер-йөгерәм		
Декабрь III атна 3.2	Спорт бэйрәмен дә	йөгер-йөгерәм		

Декабрь III атна 3.3 (катнаш шөгүль)	Спорт бэйрәме	барам, кая барасың?		
Декабрь IV атна 4.1	Бэйрәмгә барабыз	чәк-чәк, өчпочмак		
Декабрь IV атна 4.2	Мин барам	Барам, кая барасың? Нишлисең?		
Декабрь IV атна 4.3 (катнаш шөгүль)	Көчлеләр, кьюлар, житезләр	йөгәр, йөгәрәм, чәк-чәк, өчпочмак		
Гыйнвар II атна 2.1	Бэйрәмгә барабыз	чәк-чәк, өчпочмак		
Гыйнвар II атна 2.2	Мин барам	Барам, кая барасың? Нишлисең?		
Гыйнвар II атна 2.3 (катнаш шөгүль)	Көчлеләр, кьюлар, житезләр	йөгәр, йөгәрәм, чәк-чәк, өчпочмак		
Гыйнвар III атна 3.1	Казанда спорт бэйрәме	сиңа ничә яшь?	Сиңа ничә яшь? -6 яшь	Аудиоязма №31-32
Гыйнвар III атна 3.2	Спорт бэйрәмен дә	яшь, сиңа ничә яшь?		
Гыйнвар III атна 3.3 (катнаш шөгүль)	Казанда спорт бэйрәме	яшь, сиңа ничә яшь?		
Гыйнвар IV атна 4.1	Уеннар эстафетас ы	яшь, сиңа ничә яшь? бүре, керпе	Мин бүре. Мин зур, матур, чиста.	Аудиоязма №33-34 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №10
Гыйнвар IV атна 4.2	Эстафета да катнашаб ыз	яшь, сиңа ничә яшь? бүре, керпе		Мультфильм: «Циркта»
Гыйнвар IV атна 4.3 (катнаш шөгүль)	Жәнлеклә р спорт бэйрәмен дә	яшь, сиңа ничә яшь? бүре, керпе	Этәч зур, матур Тавык кечкенә, матур -Син кем? -Мин үрдәк.	Аудиоязма №35 - 36 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №11
Февраль	Безнең	тавык, этәч.		Аудиоязма №37 - 38 Экранда эш (Дәфтәр

I атна 1.1	дуслар		Куян чана шуа. Мин чана шуам. -Аю, эйдэ, бие!	буенча) №12
Февраль I атна 1.2	Үрдэк дусларын тапты	үрдэк		Мультфильм: «Шаян кошлар»
Февраль I атна 1.3 (катнаш шөгылъ)	Безнең дуслар	тавык, этэч		Аудиоязма №39 - 40
Февраль II атна 2.1	Акбай чана шуа	чана, шуа.		Аудиоязма №41 Экранда эш (Дэфтәр буенча) №13
Февраль II атна 2.2	Чана шуам	шуам		Мультфильм: «Урманда зур концерт»
Февраль II атна 2.3 (катнаш шөгылъ)	Циркта	тавык, этэч, үрдэк		Аудиоязма №42 - 44 Экранда эш (Дэфтәр буенча) №14
Февраль III атна 3.1	Эйдэ, бие!	бие, бии, эйдэ.		
Февраль III атна 3.2	Без биибез	биим.		
Февраль III атна 3.3 (катнаш шөгылъ)	Шаян кошлар	чана, шуа, шуам		
Февраль IV атна 4.1	Мияуның бүлмәсен бизибез»	ак, кара.		
Февраль IV атна 4.2	Туган көнгә бүләк эзерлибез	жырла, жырлыйм Мин бүре. Мин зур, матур, чиста. Этэч зур, матур Тавык кечкенә, матур -Син кем? -Мин үрдэк. Куян чана шуа. Мин чана шуам.		

		-Аю, эйдэ, бие!		
Февраль IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	Урманда зур концерт	бие, бии, эйдэ, биим		
Март I атна 1.1	Мияуның туган көне	жырлайбыз, зур рэхмэт.	-Син нишлисең? -Мин жырлайым.	Мультфильм: «Мияуның туган көне»
Март I атна 1.2	Туган көн табынында	зур рэхмэт.		Аудиозама №50 Экранда эш (Дэфтэр буенча) №16
Март I атна 1.3 (катнаш шөгылъ)	Акбай туган көнгө барырга эзерләнә	ак, кара, жырла, жырлайым	жырлайбыз зур рэхмэт	Аудиозама №51 - 53 Экранда эш (Дэфтэр буенча) №17
Март II атна 2.1	Күңелле сәяхэт	китап укый.	Кыз китап укый.	Мультфильм «Уйный- уйный укыйбыз»
Март II атна 2.2	Күңелле сәяхэт	рәсем ясыим. Сөйләм үрнәге: мәктәп	рәсем ясыим-алма ясыим мәктәп	Аудиозама №61-63 Экранда эш (Дэфтэр буенча) №19
Март II атна 2.3 (катнаш шөгылъ)	Туган көн	жырлайбыз, зур рэхмэт	-Кем укый. -Мин укыйм.	Мультфильм: «Урман мәктәбендә» Аудиозама №64
Март III атна 3.1	Күңелле сәяхэт	укыйм, кем укый		
Март III атна 3.2	Күңелле сәяхэт	укыйм, кем укый		
Март III атна 3.3 (катнаш шөгылъ)	Урман китап ханәсендә	китап укый, рәсем ясыим, мәктәп		
Март IV атна 4.1	Мәктәптә	бик тәмле		
Март IV атна 4.2	Уку бүлмәсе	дэфтэр		
Март IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	Күңелле сәяхэт	укыйм, кем укый?		

Апрель I атна 1.1	Өстэл театры «Теремкә й»	кем яши?	Терем-терем, теремкәй, Зур түгел, кечкенә. Теремкәйдә тычкан яши. Теремкәйдә куян яши.	Аудиоязма №65-66
Апрель I атна 1.2	«Теремкә й» экиятен сәхнәләш терү	кем яши?	Теремкәйдә бүре яши. Теремкәйдә төлке яши. Теремкәйдә аю яши. Алар бик дус.	
Апрель I атна 1.3 (катнаш шөгылъ)	«Теремкә й» экиятен сәхнәләш терү	кем яши?		
Апрель II атна 2.1	Өстэл театры «Кем нәрсә ярата?»	Кем нәрсә ярата? Яратам Хәерле көн	-Кәжә кая? -Әнә, кәжә кәбестә ашый. Кәжә кәбестә ярата.	Мультфильм: «Кем нәрсә ярата?» Аудиоязма №67 - 71 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №20
Апрель II атна 2.2	«Кем нәрсә ярата?» экиятен сәхнәләш терү	Кем нәрсә ярата? Яратам Хәерле көн	-Мин ипи яратам. Песи, син нәрсә яратасың? -Мин сөт яратам. Сөт тәмле.	
Апрель II атна 2.3 (катнаш шөгылъ)	Уйныйбы з	Кем нәрсә ярата? Яратам. Хәерле көн	-Мә, кәжә, ботка аша. -Юк, кәбестә яратам. Кәбестә тәмле.	
Апрель III атна 3.1	Белем иленә сәяхәт	алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Апрель III атна 3.2	Могжиза лар кыры	алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла.		
Апрель III атна 3.3 (катнаш шөгылъ)	Могжиза лар кыры	алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла.		
Апрель IV атна 4.1	Могжиза лар кыры	алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла.		
Апрель	Без инде	темалар лексикасы		

IV атна 4.2	хэзер зурлар – мэктэпкэ илтэ юллар	һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Апрель IV атна 4.3 (катнаш шөгьль)	Без инде хэзер зурлар – мэктэпкэ илтэ юллар	темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Май II атна 1.1	Уйныйбы з да, жырлыйб ыз да	Алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Май II атна 1.2	Тыңлагыз , тыңлагыз! Балалар сөйләшә	<i>Сүзлек</i> : өйрәнгән сүзләрне, сүзтезмәләрне сөйләмдә активлаштыру, үзлектән җавап бирергә өйрәтүне дөвам итү. Ягымлы сүзләр – исәнмесез, сау булыгыз, зур рәхмәт, бик тәмле Нишли? Уйный, бии, сикерә, йөгәрә, ашый, жырлый, рәсем ясьй, китап укый. Нишлисең? Уйныйм, биим, йөгәрәм, ашыйм, жырлайым, рәсем ясьйим, китап укыйм		
Май II атна 1.3 (катнаш шөгьль)	Мэктэпкэ барабыз	кабатлау		
Май III атна 2.1	Мэктэпкэ барабыз	Алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Май III атна 2.2	Мэктэпкэ барабыз	Алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре		

		кулланыла		
Май III атна 2.3 (катнаш шөгылъ)	Мәктәпкә барабыз	Алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Май III атна 3.1	Сау бул, бакча, исәнме, мәктәп	алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Май III атна 3.2	Сау булыгыз, уенчыкла р, сау булыгыз, апалар	Алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Май III атна 3.3 (катнаш шөгылъ)	Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар	Алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Май IV атна 4.1	Күңелле уеннар	Алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Май IV атна 4.2	Уйныйбы з да уйныйбыз	Алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Май IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	Без әкият яратабыз	Алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		

2.5. Үзләштерү дәрәжәләре

«Татарча сөйләшәбез» укыту-методик комплекты буенча белем дәрәжәләре үсеше күрсәткечен билгеләү

Методик киңәшләр:

Методик кулланмаларда 60 ар белем бирү эшчәнлегенәң конспектлары бирелгән. Ел давамьнда, тәрбияче үзе ижади якын килеп, укыту методик кулланмада бирелгән тематик планга таянып, мультфильмнар, анимацион сюжетлар, «Әкият илендә» тапшыруын кулланып, индивидуаль эшне дә кертеп, көндәлек план төзи.

Телгә өйрәтүнең төп формасы һәм чарасы булып белем бирү эшчәнлегенә алына. Ул системалы рәвештә план буенча үткәрелә. Өйрәнелгән сүзләр, сүзтезмәләр, диалоглар

эшчәнлектән тыш уен вакытларында активлаштырыла һәм ныгытыла, көндәлек аралашуда кулланыла.

Яңа сүзләрне, сүзтезмәләрне, ситуацияләрне балалар аңламаган очракта, тәрбияче рус телендә сөйли.

Пиктограммалар мәктәпкә эзерлек төркемендә, яңа сүзләр (фигыльләр) белән беренче тапкыр таныштырганда гына кулланыла.

Балаларга темадан тыш артык сүзләр, уеннар, жырлар, шигырьләр бирелергә тиеш түгел.

Бала татар телендә сүзне дәрәс әйтмәгән очракта, тәрбияче баланы тыңлап сүзнен дәрәс үрнәген бирә. Балалардан авазларның дәрәс әйтелешен катгый таләп итмәскә кирәк.

Тәрбияче сөйләмәндә акцент, жирле диалект, аваз кимчеләкләре булмаска тиеш.

Тәрбияче сүзлек белән эшләгәндә татар һәм рус телләре өчен уртак сүзләргә таяна ала.

Тәрбияче үзенең эшенә ижади якын килергә, төрле алымнар, чаралар эзләп, аларны кулланырга тиеш.

Укыту-методик комплекты кысаларында, лексик минимумны үзләштергән очракта, эшчәнлектә планлаштырылган уеннарның эчтәлеген үзгәртү, яңа алымнар керту, баегу хуплана.

Төркемнәрдә балаларның һәм тәрбиячеләрнең татар телендә аралашулары һәрдаим булырга тиеш. Эшчәнлектә өйрәнелгән тел материалы, режим моментларында, уен эшчәнлегә аша (ситуатив күнегүләр, сюжетлы-рольле уеннар, үстерелешле диалоглар, сәхнәләштерү һ. б.) ныгытыла.

Рус телле балаларны татарча сөйләшергә өйрәткәндә балалар бакчасы коллективы һәм эти-әниләрнең бердәм позициядә булуы уңай нәтижә бирә.

Сүзлек белән эшләү:

Балаларны татар телендә сөйләшергә һәм аралашырга өйрәтү билгеле бер күләмдәге сүз байлыгы булдырудан башлана.

Яңа сүзләр үзләштерү процессында махсус сайлап алынган күнегүләр төп чара булып тора. Юнәлеше һәм характеры ягыннан лексик күнегүләрне икегә бүлеп карыйлар: эзерлек күнегүләре һәм сөйләм күнегүләре.

Эзерлек күнегүләре балаларны яңа сүзләрне файдаланып сөйләргә эзерли. Бу күнегүләр лексик берәмлекләренә хәтердә калдырырга ярдәм итәләр.

Сөйләм күнегүләре лексик күнегүләрнең бер төре буларак, үзләштерелгән лексик берәмлекләр жирлегендә ситуацияләргә бәйле сөйләм эшчәнлеген барлыкка китерәләр.

Яңа сүз өйрәтү төп методик алымнарның берсе булып тора:

- яңа сүз тәрбияче тарафыннан ачык, төгәл итеп күрсәтмә рәсем ярдәмендә әйтелә;
- аудиоязмадан тыңлатыла, кабатлатыла;

- ишеткән сүзне бала рәсемнән табып күрсәтә һәм әйтә;

- сүзләр тизрәк истә калсын өчен сүз кат-кат әйттерелә, аңлашылмаган очракта, аның русча тәржемәсе бирелә;

- төрле эш формаларында (пышылдап, күмәкләп, төркемнәргә бүленеп, хәрәкәтләнеп әйтәп) өйрәтелә;

- уеннар кулланып («Ватык телефон», «Кайтаваз»...) ныгытыла;

- яңа сүз, таныш булган сүзләр белән грамматик конструкцияләрдә ныгытыла,

мәсәлән: зур туп, чиста туп;

- аралашуда кулланыла (бала өйрәнгән яңа сүзләрне, конструкцияләрне бары аралашуда аңлап куллана).

- бала теге яки бу сүзне аның төгәл мәгънәсен аңлап үзләштереп калсын өчен телдән мондый күнегүләрне үткәергә мөмкин:

- *Бу туп? - Әйе, бу туп.*

- *Бу пәси? (туп күрсәтелә) - Юк, бу пәси;*

- өйрөнөлгөн сүзлөрне хэтердэ калдыру максатыннан төрле уеннар оештырырга була: «Исемен айтсэң бирэм», «Мин күрсэтэм, син айт», «Сорап ал», «Серле кэрзин»н.б..

Баланың сөйлөмөн оештыру өчен исемнең алмашлык (мин, син, бу), сан (1 дән 10 га), сыйфат (тэм, күлэм, төс, эчке сыйфатлар) һәм фигыль белән бэйлэү грамматик конструкцияләре кулланыла.

Фигыль белән таныштыру боерык фигыльләрден башлана (бар, сикер, аша һ.б.).

Урганчылар төркемендә балаларга боерык фигыльләрне аңлап үтәүләрэн тәлап ителә.

Зурлар төркемендә балалар кайбер боерыкларны үзләре бирә (сикер, аша, уйна) һәм аңлап үтиләр.

Мәктәпкә эзерлек төркемнәрендә балалар үзлектән Нишли? Син нишлисэң? сорауларын бирэләр һәм аңлап җавап кайтаралар.

Укыту методик комплектының төп асылы булып аралашуга чыгу тора. Аралашуга чыгу өчен диалогик сөйләмнең әһәмияте бик зур. Диалогик сөйләмгә өйрәткәндә гадидән катлаулыга дигән дидактик принципка таянып эшлэү кулай.

Диалогик сөйләмдә иң отышлы алым – сорау-җавап рәвешендә (сорау-информация алу берәмлеге) һәм теләк белдерә торган: теләк, үтенү, тәкъдим итү, ризасызлык төсмере булырга мөмкин. Еш кына сораудан соң, әңгәмәдәшнәң җавап репликасы; килә: *Бу кем? - Бу әти*; раслау рәвешендә: *Бу әти? - Әти*; инкарь рәвешендә: *Бу әни? - Юк, бу әти*.

Реплика-җавап сорау рәвешендә дә булырга мөмкин: *Нинди әти?*. Бу вакытта әңгәмәдәшнәң җавабы тулы да, ким дә булырга мөмкин: *Матур әти*; яисә: *Матур*.

Мәктәпкәчә яшьтәге балаларга ситуатив - тематик принцип нигезендә, диалогик сөйләмне үстерү буенча түбәндәге типтагы күнегүләр тәкъдим итәргә мөмкин:

- уен ситуацияләрендә катнашу;
- тәкъдим ителгән үрнәк буенча кечкенә диалоглар төзү;
- тематик диалоглар төзү;
- сәхнәләштерүдә катнашу;
- рольләргә бүлеп сөйләү.

Диалоглар белән эшлэү коммуникатив юнәлештә алып барылырга тиеш. Тәрбияче аларның балалар сөйлөмөнә керерлек кирәкле формаларын эшләргә һәм төрле шартларда куллану мөмкинлеген исәпкә алырга тиеш. Тәрбияче, сөйләмгә эмоциональ бизәлеш өстәү өчен, төрле формаларны кулланырга; эш эчтәлегенә туры килә торган интонация, ишарәләр, мимикалардан файдаланырга һ.б. өйрәтергә тиеш.

Шул ук вакытта, диалогны сорау бирү һәм аңа җавап алу дип кенә уйларга ярамый. Балаларны диалогик сөйләмгә хас булган башка (сорау һәм җаваплардан тыш) ситуацияләр, репликалар, көндәлек аралашу формаларына да өйрәтергә кирәк.

Диалог үрнәкләре:

Исәнләшү: *Исәнме, Оля! – Исәнме Коля.*

Сабуллашу: *Сау бул, Оля. – Сау бул Коля.*

Танышу: *Мин Оля. – Мин Коля.*

Чакыру: *Оля, кил монда.*

Рәхмәт белдерү: *Мә, курчак. – Рәхмәт.*

Сорау- уңай җавап: *Син малай? – Әйе, мин малай.*

Сорау – кире җавап: *Син малай? – Юк, мин кыз.*

Ачыкый торган сорау: *Мин кафега барам. – Нинди кафега?*

Аралашуга чыгу өчен нәтиҗәле чаралар булып аудиоязмалар, эш дәфтәрләре, анимацион сюжетлар тора

Аудиоязмалар яңа сүз өйрәтү, сөйләм үрнәкләре үзләштерү, уеннар, кыска җырлар өйрәтү, өстәл театры күрсәтү вакытларында куллану өчен төзелде. Аларны һәр эшчәнлектә куллану мөһим түгел.

Анимацион сюжетлар балаларның белгән сүз байлыгына, яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып төзелде. Сюжетны караганнан соң, балалар белән әңгәмәләр үткәрелә, алда өйрәнелгән уен ситуацияләрен кабатларга тәкъдим ителә.

«Татарча сөйләшәбез» укыту методик комплектына нигезләнеп эшләнгән «Әкият илендә» телевизион тапшыруын балаларны татар теленә өйрәткәндә карарга тәкъдим ителә.

Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның татар телендә аралаша белү күнекмәләрен тикшерү

Тикшерү үткәрү буенча киңәшләр:

Балаларның татар телендә аңлау һәм сөйләшә (аралаша) белү күнекмәләрен уку елы ахырында (апрель аенда) тикшерелә. Уку елы уртасында тематик тикшерү (декабрь, январь) үткәрелә.

Тикшерүне һәр бала белән аерым, 1-2 бала катнашында, ә йомгаклау эшчәнлегенә булганда барлык балалар белән бергә дә үткәрергә була. Тикшерү вакыты 10-15 минуттан артмаска тиеш.

Биремнәр балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып үткәрелә, уен-бирем рус телендә аңлатыла. Биремнәр мавыктыргыч һәм кызыклы булырга тиеш. Сораулар ачык, төгәл итеп, интонация белән бирелә. Тикшерүче балаларның җавабын тыңлаганда елмаеп, кирәк булса җавапны дөресләп, бала эйтә алмаганда булышырга тиеш.

Тикшерү барышында яңа материал бирелми. Тикшерүне эш дәфтәрләре, таратма, күрсәтмә рәсемнәр, интерактив тактада уеннар кулланып үткәрергә дә була.

Биремнәр, уеннар өчен кирәк булган күрсәтмәлелек алдан эзерләнеп куелган булырга тиеш. Тикшерүче һәр биремгә аерым балл куеп бара. Тикшерү ахырында баллар саны кушыла һәм 5 кә бүленә. Шулай итеп гомуми нәтижә ясала.

Ана теле буенча белем дәрәжәләре үсеше күрсәткечен билгеләү (кушымтада)

Гомуми белем дәрәжәләре үсеше күрсәткечен билгеләү таблицасы (кушымтада)

2.6. Коррекцион үстерелешле эш (кушымтада)

2.7. Педагоглар, ата-аналар, балалар белән уртак эшчәнлек планы (кушымтада)

2.8. Этно-мәдәни төбәк бердәмлегенә (кушымтада)

III. Оештыру бүлегенә (организационный раздел)

3.1. Предметлы-үстерелешле әйләнә-тирәлек (РППС) (кушымтада)

3.2. Программалы - методик яктан тәэмин ителеш

Зарипова З.М. Балалар бакчасында рус телле балаларга татар теле өйрәтү программасы. «Идел-Пресс», 2021.

Зарипова З.М. «Татарча сөйләшәбез». 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2021.

Зарипова З.М. «Татарча сөйләшәбез». 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2021.

Зарипова З.М. «Татарча сөйләшәбез». 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Татарстан китап нәшрияты», 2021.

Эш дэфтэрлэре

- Зарипова З.М. «Татарча сөйләшәбез». 4-5 яшьлек балалар өчен эш дэфтэре, «Хәтер», 2022.
- Зарипова З.М. «Татарча сөйләшәбез». 5-6 яшьлек балалар өчен эш дэфтэре, «Хәтер», 2022.
- Зарипова З.М. «Татарча сөйләшәбез». 6-7 яшьлек балалар өчен эш дэфтэре, «Татарстан китап нәшрияты», 2022.

Тавышлы күрсәтмәлелек

- Зарипова З.М. «Минем өем» проекты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. «Аксу» компаниясе, 2012.
- Зарипова З.М. «Уйный- уйный үсәбез» проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. «Аксу» компаниясе, 2012.
- Зарипова З.М. «Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар», проекты буенча 6-7 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. «Аксу» компаниясе, 2012.
- Зарипова З.М. «Минем өем» проекты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. «Аксу» компаниясе, 2012.
- Зарипова З.М. «Уйный-уйный үсәбез» проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. «Аксу» компаниясе, 2012.

3.3. Материаль яктан тәэмин ителеш (кушымтада)

3.4. Программалы-методик яктан тәэмин ителеш (кушымтада)

3.5. Циклограмма-эш көне бүленеше (кушымтада)

3.6. Белем бирү эшчәнлеге челтәре (кушымтада)

3.7. Әдәбият

1. Примерная основная общеобразовательная программа дошкольного образования «От рождения до школы» под редакцией Н. Е. Вераксы, Т. С. Комаровой, М. А. Васильевой – Москва: Мозаика-Синтез, 2011.
2. К. В Закирова «Уйный уйный үсәбез»«Мәгариф»нәшрияты, Казан. 2005 ел.
3. Нәкый Исәнбәт «Нәниләр шатлана»Татарстан китап нәшрияты Казан. 1967 ел.
4. Р. Ягъфәров «Татар халык уеннары», «Мәгариф»нәшрияты, Казан .2002 ел.
5. «Күрсәт әле, үскәнем» З. Г. Ибраһимова, З. Р. Гыйләжетдинова, Ф. Ж. Жәләлетдинова - Казан: Магариф, 2010 г.
6. Чәбәк, чәбәк итә ул З. Г. Ибраһимова, З. Р. Гыйләжетдинова, Ф. Ж. Жәләлетдинова - Казан: Магариф, 2007 г.
7. Бабынина Т. Ф. «Традиции национальных культур». – Казан, 2006.
8. Гиззатуллина Л. «Тылсымлы йомгак» – Казан, Мәгариф. - 1994.
9. Гильфанова А. М., Насырова Г. Р. Перспективное планирование работы по внедрению национально - регионального компонента в воспитательно-образовательный процесс. – Н.Челны, 2010.
10. Закирова К. В. Балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм эти-әниләр өчен хрестоматия Балачак аланы. – Казан, 2011.
11. Зарипова З. М. Белем һәм тәрбия процессында милли - төбәк компоненты. – Яр Чаллы, 2000.
12. Закирова К. В., Борханова Р. А. Балалар бакчасында тәрбия һәм белем бирү (Программаның милли – төбәк юнәлеше). – Казан, 2009.
13. Закирова К. В., Муртазина Л. Р. «Балачак – уйнап - көлеп үсәр чак».- Казан, 2012.

14. Закирова К. В., Муртазина Л. Р. Әй, уйныйбыз, уйныйбыз.- Казан, 2013
15. Зарипова З. М., Исаева Р. С. «Үстерешле уен». - Казан, 2013.
16. Ибрагимова З. Г. Шома бас.
17. Насырова Г. В., Бабынина. Т. Ф. «В мире национальных культур». - Н. Челны - 2008.
18. Нурзия Сергеева «Татар сынлы сәнгате». – Казань, 2008.
19. Сергеева Н. «Татар сынлы сәнгате». - Казань 2008.
20. Зарипова З. М. Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү программасы. «Идел-Пресс», 2013.
21. Зарипова З. М «Татарча сөйләшәбез», 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2021.
22. Зарипова З. М. «Татарча сөйләшәбез», 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2021.
23. Зарипова З. М. «Татарча сөйләшәбез», 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Татарстан китап нәшрияты», 2021.
24. Нургалиева М .С. «Увлекательное обучение». Использование интерактивной доски при обучении дошкольников государственным языкам, 2013.
25. Нургалиева М .С. «Дидактические игры по обучению русскоязычных детей 4-лет татарскому языку». 2013.
26. Шаехова Р. К. Методическое пособие к рабочей тетради. «Мәктәпкәчә яшьтәгеләр әлифбасы. Авазларны уйнатып. 1-2 кисәк».
27. Шаехова Р. К. «Раз словечко, два словечко». Занимательное обучение татарскому языку.
28. Шаехова Р. К. «Мәктәпкәчә яшьтәгеләр әлифбасы» для воспитателей ДОУ.
29. Закирова К. В. «Балачак аланы». Хрестоматия для воспитателей и родителей.
30. Закирова К. В. «Балачак - уйнап-көлеп үсәр чак».Методическое пособие для воспитателей детских садов и инструкторов по физкультуре.
31. Закирова К. В. «Воспитание и обучение в детском саду»
32. Кашапова М. Ф. «Уйныйк эле, балалар» методические рекомендации (первая книга).
33. Хазратова Ф. В. «Туган телдә сөйләшәбез» Методическое пособие для воспитателей татарских групп ДОУ, 2-3 лет.
34. Хазратова Ф. В. «Туган телдә сөйләшәбез» Методическое пособие для воспитателей татарских групп ДОУ, 3-4 лет.
35. Хазратова Ф. В. «Туган телдә сөйләшәбез» Методическое пособие для воспитателей татарских групп ДОУ, 4-5 лет.
36. Зарипова З. М. «Туган телдә сөйләшәбез» Методическое пособие для воспитателей татарских групп ДОУ, 5-7 лет.

Прощуровано и пронумеровано
скреплено печатью

57 (непогасив) листов

Заведующий А.Х. Валиуллина

